SEÇME KANTOLAR

EZRA POUND Şiir

İLHAN BERK

yazko

SEÇME KANTOLAR EZRA POUND

SEÇME KANTOLAR

şiir

YAZKO
Türkocağı Cad. 17-19
Cağaloğlu - İstanbul
22 78 45

İlhan Berk'in öteki kitapları:

İSTANBUL, şiir
GÜNAYDIN YERYÜZÜ, şiir
TÜRKİYE ŞARKISI, şiir
GALİLE DENİZİ, şiir
ÇİVİ YAZISI, şiir
OTAĞ, şiir
MISIRKALYONİĞNE, şiir
AŞIKANE, şiir
ŞENLİKNAME, şiir
TAŞBASKISI, şiir
ATLAS, şiir
KÜL, şiir / TDK 1979 Ödülü
İSTANBUL KİTABI, şiir / Necatigil Şiir Ödülü, 1980
KİTAPLAR KİTABI, seçme şiirler
DENİZ ESKİSİ, şiir / Yeditepe Ödülü
UZUN BİR ADAM, anlatı
ŞİFALI OTLAR KİTABI
EL YAZILARINA VURUYOR GÜNEŞ, günlük

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri'nde
dizildi, basıldı, ciltlendi 27 73 37
Kapak: Mengü Ertel
İstanbul 1983

SEÇME KANTOLAR

EZRA POUND

İLHAN BERK

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi

Bu Kitaptaki Çevirilerde Yeralanlar:

Yurdanur Salman
Akşit Göktürk
Güven Turan
Hilmi Yavuz
Sinan Fişek
İlhan Berk

CANTO ÇEVİRİLERİ ÜSTÜNE BİRKAÇ SÖZ

Bütün dünyada Ezra Pound'un Canto'*larının birer demir leblebi olduğu bilinir. Her bakımdan, anlaşılması bu denli güç olan* Canto'*ların çevrilmesinin de zorluğu kendiliğinden ortaya çıkar. Bu durumu gözönüne alarak, en anlaşılır ve çevrilir gibi görünen* Canto'*ları seçtik biz de. Bunun için,* Canto'*lara* SEÇME CANTO'LAR *denildi.*

Canto'*lar çevrilirken aslıyla Fransızcaları, Almancaları ve çeşitli yorumcuların bu konudaki yorumlarıyla, düşünceleri de gözönünde bulunduruldu. Bütün bu karşılaştırmalar sonunda elinizdeki bu* Canto'lar *çıktı ortaya.*

Bugün, dünyanın hemen hemen her yerinde, Canto'*lar yorumlanıyor, üzerinde tezler yazılıyor, çalışmaların* Canto'*ları daha anlaşılır bir hale getirecekleri kuşkusuzdur.*

Canto'*lardaki çeşitli dillerdeki alıntıları Ezra Pound olduğu gibi almış, onların ne çevirilerini, ne de kimlerin dizeleri, sözleri olduğunu bildirmek gereğini duymamış. Bu yüzden şiirler bir «uluslar güldestesi» haline gelmiştir. Biz de, Pound'un bu isteğine uyduk, pek azında, o da şiirlerin altlarında, kimi çevirilerini verdik; başka dillere çevirenler bundan büsbütün kaçınmışlardır. Doğrusu da buydu.*

Canto'*lar okunurken bütün bunlar düşünülmelidir.*

Bu kısa önsözü bir ayraçla bitirmek isterim:

*(*Canto'*lar beni yıllardır ilgilendirdiği halde, çeviri*

güçlüğünden ötürü bir türlü girişememiştim bu işe. Bu konuda beni ilk yüreklendiren Yurdanur Salman oldu. Bu değerli arkadaşımın desteğini öğrenince de çalışmaya başladım. Onunla yaptığımız Canto çevirileri bütün bir kışımızı aldı. İkinci olarak Güven Turan'la çalıştık. O da seve seve katıldı Canto çevirilerine. Son olarak da Sinan Fişek'le çalıştık. Bu üç arkadaşım benim çevirilerimi yalnız denetlemekle kalmadılar, çeviride kolları birlikte sıvadık. Onlara burada yürekten teşekkür ederim. Onlar olmasaydı ben bu işe hiçbir zaman giremezdim.)

İLHAN BERK

EZRA POUND

metni soracak olursanız
Messire Laurentius'tan aldık
bir el-yazmaları kitabından Malatesta Lorlarının...

ALLEN TATE

Kesin bilemiyor insan Messire Laurentius'un kim olduğunu; bilmemenin bir şeyi değiştirip değiştirmeyeceğini de tam kestiremiyor; ama Pound'un ucu bucağı belirsiz, anlaşılmaz bilgisinin hiç kimsenin tek başına edineceği bir şey olmadığını düşünerek avunuyor gene de. Pound'un büyük yapıtında, zaman, yer, tarih konularında sürekli bir belirsizlik duyulur. Malatesta Lordlarının el-yazmaları Laurentius'dan daha az şaşırtıcıdır; çünkü Pound'un ilk otuz kantosunun yarısından çoğu Rönesans çağı İtalyanlarının, özellikle Floransa'lılarla Venedik'lilerin açık ya da özel yazışmalarından aktarılma uzun açımlamalarla ya da çarpıtılmış alıntılarla doludur. Dizelerin aşağı yukarı üçte biri koşuğa çekilmiş belgelerdir. Üçte biri de klasik andırmalar, İlkçağlılardan belli belirsiz alıntılar, Yunan ozanlarından yer yer Roma ozanlarıyle karıştırılmış parçalar. Bunların hepsi Pound'un kendi şiirine sindirilmek üzere görkemle yazılmıştır. Geriye kalan üçte bir de çağdaştır; fıkralar, ayaktakımından Amerika'lıları taşlayan görün-

tüler, açık saçık öyküler, aşağı Akdeniz batakhanelerinde akşamlar, Avrupa güçlerinin ardında dolap çeviren kimselerle ilgili dedikodular. *Cantos*'daki üç türlü gereç, ilkçağla, Rönesansla, çağdaş dünyayla ilgilidir. Bu ayrı gereçler, ilk bakışta en küçük bir tutarlılık gösterecek bir ilkeyle birleştirilmiş değildir. Gelişigüzel bir karmaşa gibi, birbiriyle şaşırtıcı bir tepişme içindeki karşıtlıklar gibi görünür hepsi.

Eksik ilk basımlarıyle bizim üzerimizde çağdaşlarının hepsinden daha çok etkisi olan bir şiirdir bu; uçsuz bucaksız bir «yeraltı» ünü kazanmış bir şiirdir. Haketmiştir de bu ünü. Pound'un yapıtının tüm değeriyle amacı topluca yayımlandığı zaman anlaşılacak olsa da, onun ilk kantolarını daha başlangıçta okuyan bir okur bile bu tek tek şiirler ardında yeni bir şiir biçimi bulunduğunu gözden kaçıramazdı. Bütünün daha iyi anlaşılırlığı, yapı yönünden tek tek kantolarda bulamayacağımız apaçık bir özellik göstermesinden dolayı değil, Pound'u okuyacaksak birçok şiiriyle okumak zorunda oluşumuzdandır. Ancak o zaman, deyişindeki çok yönlülük, görünüşteki tutarsızlık, içten içe bir düzene bir biçime dönüşür. İngilizce'de *Cantos* gibi başka şiir yoktur. Biçimi böylesine yalın şiir de yoktur. Hiç kimsenin ummadığı yalınlıkta bir biçimdir bu. Bana kalırsa bu biçim, bizim daha başka akademik eleştirmenlerimizi de şaşırtmayı, belki de öfkelendirmeyi, en azından bir kuşak daha sürdürüp gidecektir. Ama bu biçim, yalınlık erdeminden dolayı, eleştiri açısından dokunulmaz kalacaktır: şimdi bile teknik yönden tanımlanamıyor.

Pound gibi konuşmaya, ya da birçok okura göre Pound'un yazdığı gibi konuşmaya başladım anlaşılan. Pound'un biçiminin gizi şudur bence: söyleşi. *Cantos* konuşmadır, konuşma, konuşma, konuşma. Belli bir kimsenin belli bir kimseyle konuşması değil, düpedüz gelişigüzel konuşma. Hiç değilse, her

kanto hiç kimsenin bir konuyu pek uzağa götürmediği, ustaca düzenlenmiş bir söyleşi örneğidir. Soluğun uzunluğu, söyleşi gücünün süresi, her kantonun uzunluğudur. Söyleşen kişi duraklar; askıda bekleyen bitmemiş konulardan biri yeni bir başlangıç olur ona. Kantolar arasındaki geçişler hem doğal, hem de kolay olur böylece.

Her kantoda iyi bir monologun kesik kesik akışıyle bir bakıma şaşırtıcı doruk noktası vardır: tek-konuşucu yoktur burda çünkü, çoksesli bir monologdur bu. Kantoların yöntemi budur işte. Ama biçimin başka bir niteliği de yok değildir: *şiirlerin konusunun ne olduğu.* Bunu şimdilik daha sonraya bırakıyorum.

Dediğim gibi, üç söyleşi konusu vardır: ilkçağ, Rönesans İtalya'sı, şimdiki zaman. Ama *Cantos*'un konusu bunlardan hiçbiri değildir. Bu şiirler, ne İtalya, ne eski Yunan dünyası ne de bugünkü dünya üzerinedir. Hiçbir şey üzerine değildir. Ama koşuk olarak eşsizdirler. Pound kendisi söylüyor bize:

Nelerden konuştuğumuzu bilmek isterler «de
litteris et de armis, praestantibus ingeniis,
Hem geçmiş çağlardan, hem çağımızdan;
kitaplardan, silâhlardan,
Olağanüstü dehada insanlardan
Hem geçmiş çağlardan, hem de çağımızdan;
kısacası alışılmış konulardan
Aydın kişiler arasında yaygın söyleşilerden.»

II

Cantos'da bundan daha güç olabilecek hiçbir şey yoktur. Gerçekte karanlık olan hiçbir şey yoktur; yüksek düzeyli bir konuşmadaki andırmaların ötesini kavrayabilecek ölçüde bilgili bir okurun derinliğine varamayacağı hiçbir şey. Ancak, birkaç yıllık sıkı bir

metin incelemesinden geçmemiş bir okurun anlayamayacağı bir şey vardır. *Cantos*'un çekirdeği, Pound'un şiirsel kişiliğinin gizi, ancak her parçanın ayrıntılı bir çözümlemesinden sonra yavaş yavaş ortaya çıkacak bu özelliktir işte. Bu, arkadaşlarımızın da bizden beklediğinden başka bir şey değildir; arkadaşlarımızın konuşmasını dinleriz, döner bir daha dinleriz, döner bir daha dinleriz, ama neden söz ettiklerini bir türlü bilemeyiz; tanımlayabileceğimiz türden hiçbir mantıklı anlam taşımayan o gizemli nitelikteki çekiciliğe döner döner kulak veririz. Ancak uzun bir süre sonra, konuşan kişinin düşüncesindeki düzen, yön, ritim, söyleyebileceği herhangi mantıklı bir şeyin ötesinde kişiliğinin mantığı bizde yer etmeye başlar; bu da gerçekte bir hayli sürer. Pound'un *Cantos*'u da öyle. Tanrı, Özgürlük, Ölümsüzlük gibi konular üzerine şiir bizim için (daha tarihsel şiir örnekleriyle eğitilmiş kişiler için) daha kolaydır, ama şiir neden Pound'unki gibi şaşırtıcasına yalın olmasın, hiçbir konu üzerine olmasın?

Cantos'un görünüşteki konusu — ilkçağ, ortaçağ, şimdiki çağ — Pound'un kafasının sürekli olarak oynadığı gereçlerdir ancak. Pound'un, akıcı nitelikte bir şiir düşüncesini üzerine düşürdüğü perdeyi oluştururlar bunlar. Konuşmada, bellekte kalabilme niteliği bütünüyle kişilikle ilgili bir rastlantıdır, amaçlanmış değildir; ama *Cantos*'da etki bilinçlidir, ilk kantodan otuzuncuya dek, benimsenmiş ses hiç kesintiye uğraman sürdürülür.

Cantos'un anlamı düpedüz bu sestir işte, bu niteliktir; dediğim gibi yalın, dolaysız olmakla birlikte, gene de güç yakalanır bir şeydir bu, durmadan değişerek akıp giden bir söyleşideki gibi, değişen ayrıntılarda gizlidir. Metnin dışına çıkarılabilecek bir şey değildir bu; ama Pound'un üç ayrı nitelikte gereci birbirine örmekte, pekiştirmekte, karşılaştırmakta, karşıtlaştırmakta kendine özgü yolu, şiirlerin başlıca

amacı konusunda bize bir ipucu verir. Az önce, daha sonraya bıraktığım biçim özelliğine geliyorum şimdi.

Bütün şiir alanında en kolay yorum, alegorik yorumdur: bir tür simgeciliğe indirgenemeyecek pek az şiir vardır. Genellikle yanlıştır bu, bulunan simgecilik ozanın başlıca amacı olmaktan uzaktır. Onun için, şimdi belki de, *Cantos*'un gerçek yalınlığını ancak bizim işimize gelecek düzmece bir yalınlığa çevirerek bozmak üzereyim. Okur bu noktayı gözönünde tutmalı, *Cantos*'ta bulacağım simgeciliği yararlı ama işi bitince atılacak eleştirel bir steno gibi görmeli.

En güzel kantolardan biri birinci kantodur. Bir yolculuğu betimler:

Sonra gemiye indik,
Pruvayı dalgalara verdik, açıldık tanrısal denize,
Seren bayrağını çektik yelkenledik o esmer gemiyle
Koyun yüklemiştik, bir de gövdelerimizi
Ağlamaktan bitkin, derken geminin kıçından bir rüzgâr
Önüne kattı bizi, karın verdi yelkenlerimiz,
Circe'nin büyüsüydü bu, saçı hotozlu tanrıçanın.

Karaya çıkarlar, «Circe'nin daha önce dediği yere» — neresiyse bu yer — vardıklarında Tiresias görünür, şunları söyler:

«Odysseus
Dönecek uğursuz Neptune'u aşarak kara denizlerde,
Yiterecek bütün yoldaşlarını.» Sonra Antiklae geldi.
Rahat uyu Divus. Bu dediğim Andreas Divus,
«In officina Wecheli»de geçen, 1538'de,
Homeros'a göre,

Sonra açıldı denize, Sirenlerin yanından savuştu
geçti uzaklara
Derken Circe'ye vardı.

Pound'un dünyası büyük bir Odysseus dünyasıdır, vardığı her kıyı insanın «bütün yoldaşlarını yitirdiği» domuza dönüştüğü, Circe kıyılarıdır. Bu ipucunu daha ileri götürmek yersiz kaçar, ama bir noktayı daha belirtmeyi göze alacağım: Pound, çağımıza özgü, köksüz, uluslararası nitelikte bir kafadır. Eski yöresel kültürlerin geleneksel doğaüstücülükleri yerine, kozmopolit bir ilgiyle olağanüstülükler arar. Bir Yunan mitosu, Avrupa'daki soytarılıklar, Kansas'lı bir hanım, eşit ölçüde olağanüstüdür onca. «Atlatılma» ya hiç gelmeyen parlak, kozmopolit bir becerikliliği vardır: temelde bir gelenekçi olduğundan, «para tutkusunu bütün duyusal kıvançların üstünde gören sapıkların» bir domuzdan daha iyi olduğuna inanmaz. İşin garibi, çağdaş olduğu için, çağdaşlıktan da tiksindiği için, bütün tarihi saçı hotozlu tanrıçanın çarpıttığı bir şey olarak görür.

Cantos olağanüstülüklerin kitabıdır — okuduğu, işittiği, gördüğü olağanüstülüklerin; Yunan mitosları, İtalyan kan-gütme öyküleri, garip kimselerle karşılaşmalar, devlet dalaveraları, dedikoduları, T.E. Hulme gibi değerli ölmüş arkadaşların anısı, felsefe sorunları üzerine açıklamalar, çağın aşağılıkları üzerine söylevler; «aydın kişiler arasında yaygın söyleşi konuları.»

Her şey bölük pörçüktür. Hemen hemen her kanto, ilkçağdan bir kahramanlık parçasıyle, bir mitosla, bir klasik alıntıyle, büyük bir deyişle sunulmuş güzel lirik bir betimlemeyle başlar. Hepsinde de bir dönüş görülür sonra. O başlangıç ya da çağdaş bir taşlamaya, ya da bir İtalyan prensinin çapkınlıklarını anlatan yavan bir öyküye dönüşür. Pound'un biçiminin özgün niteliği, konuşmasının özü, bu göz ka-

maştırıcı söyleşilerin yönü budur.

Bir kez bile olsun kendini tek bir öyküye ya da mitosa vermez Pound. Circe mitosuyle ilgili belirsiz simgecilik bir ana tondan, en çıplak anaçizgiler ötesinde göstermek istemediği kişilerle ilgili bilinçdışı bir önyargıdan başka bir şey değildir. Mitoslara inanamaz, kendisinde bu mitosları bir sonuca sürdürecek düşsel gücün bulunduğuna da inanmaz. Mitoslarından hiçbiri, kendisinin bütün düşünsel kaynaklarını ortaya çıkaracak ölçüde zorlanamaz; bu mitosların hiçbiri, bir inanç ya da anlık bir geçici öykü olabilecek ölçüde ileri götürülmez. Hepsi, bakacağımız birer olağanüstülük olarak kalır, ama anlamsızdırlar, uygarlığın yıkık dökük kalıntılarıdırlar. İlkçağı, Rönesans'ı, çağdaş dünyayı güçlü bir yetenekle yanyana getirişi, zamansız, başlangıçsız, insan yaşamında güç olmaktan çıkmış bu üç öğeyi tarihdışı bir derleme durumuna indirger.

III

Pound'un kendine özgü çağdaş niteliği budur işte. Bu niteliği andıran bir başka olağanüstülükler kitabı da ilkçağdan kalma öyküler kitabı *Altın Eşek*'dir. *Cantos* da bir tür *Altın Eşek*'dir. İkisi arasında bir benzerlik olmakla birlikte, tarihsel özellikleri dışında bir paralellik yoktur: iki kitap da kendini koyu bir faydacılığa vermiş inançsız dünyaların ürünüdür. Benzerlik bununla biter. Çünkü Pound güçlü bir gerici, mitosların yalnız güzel değil, gerçek oldukları o eski çağlara adanmış, inanmış bir kafadır. *Cantos* üzerinde iğneli bir karamsarlık bulutu asılıdır sanki. Pound mitosların yalnızca güzel olduklarına inanmıştır, bir göz attıktan sonra bırakır onları, ama böyle bir güzellik ilkesi ile uzlaşamaz: iğneli bir alayla mitosları, kendilerini horgören çağdaş yaşamın çir-

kin örnekleriyle karşı karşıya kor. Ama çağdaş örnekler de saygılı bir inanç gösterilmeye değmez:

Sone sonedir ne de olsa dedi o bayan
Hiçbir zaman yok olmamalıdır
Böylece bir sürü derslere girdi çıktı
Sınavlar geçmek umuduyle gitti geldi
Sonunda bir Baptistler yuvasında karar kıldı
Rio Grande yakınında bir yerlerde.

Kendisinin gelenekçi olduğu yolundaki görüşüme Pound'un katılacağını pek sanmıyorum; Pound'un, kendi payına, kendi şiir dehasından başka bir şeyi kesinlikle bildiğine de inanmıyorum. O belki de günümüzün ilerde en usta ozanlar diye anılacak iki ya da üç Amerikan yazarından biridir. Ama bundan Pound'un, ustalığı dışında (ya da yazılı söyleşileri dışında) ne yaptığını, ne dediğini birazcık olsun bildiği sonucu da çıkarılamaz. O bir devrim şaşkınlığı içindedir, her zaman öyle olagelmiştir; korku uyandıran bir nedenle bu seferini özgürlükle eş tutar: söz özgürlüğü, basın özgürlüğü, davranış özgürlüğü — kısaca özgürlük. Pound'un ya da eleştirmeninin özgürlüğün ne olduğunu bildikleri ileri sürecek değilim. Bununla birlikte Pound özgürlüğü çağımızın uygarlığıyle, kafasıyle, bilimsel çok yönlülükle bir sayar. Ama onun büyük hayranlık duyduğu eski kültürler, bütün çağdaş bakış açılarından, barbarlıkla, kör inançlarla doludur. Burada insan, Pound'un barbarlığı yeğ tuttuğunu, barbarlığa karşı bir devrimi yürütmeye kalkarken bile bile oyun oynadığını düşünmekten kendini alamaz. İllere ayrılmış bir taşracılığın katı düşmanıdır o, ama en çok sevdiği Büyük Lorenzo'nun saçlarının dibine dek bir taşralı olduğundan hiç kuşkusu yoktur.

Bu şaşkınlık *Cantos*'da baştan sona kendini duyurur. Bir bakıma bilinçdışı olduğunu söylediğim alay-

cılığı ortaya çıkarır. Çünkü Pound insancıl bir kültürün elçisi olarak, ussal bir aydınlanmanın övgüsünü haykırmakla bu kültürü boyuna gözden düşürmek ister. Bundan da felsefe yönteminin bir bakıma kadınsı olduğu, zekâdan yoksun olduğu ortaya çıkar. Şiir zekâsı ise en üstün türdendir: özgürlüğün ne olduğunu bilmese de, şiirden iyi anlar, nasıl yazılacağını da iyi bilir. Bunu bilmek bir insana yeter. *Cantos*'un ilk otuz şiiri sürekli bir candan incelemenin konusu olmaya yeter. Sözgelişi, otuz yıl boyunca, her yıl bir kantoyu, her birkaç haftada bir de otuzunu birden yalnız sesi için okuyarak.

(Çeviren: Akşit Göktürk)

POUND'UN KANTOLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Clark Emery

Özetlersek durum şudur. Pound öyle bir zamanda yazıyor ki, ona göre uygarlık duraklamıştır. Bir şair-öğretici olarak Pound, bu gerçeği, geçen yüzyılın bilimsel ve teknik utkularını başarılı bir uygarlıkla bir sayanlara göstermeği kendi sorumluluğu olarak görüyor. Bu bakımdan Pound, kalıplaşmış şeyleri kıran birisidir. Oysa yapıcıdır da Pound; tarih incelemelerinden, dinsel bir temele oturmayan hiçbir uygarlığın bulunmadığını öğrenmiştir. Sonra, eskiden Avrupa'ya hizmet eden dinin artık doyurucu bir biçimde işlemediğini, çünkü canlı inançların cansız dogmalara dönüştüğünü görmüştür. Bu yüzden Pound, yüksek uygarlıkların hüküm sürdüğü zamanlardaki dinsel inançları incelemiştir ve dogmaların, ayinlerin ve başka şeylerin altında, belli bazı temel gerçeklerin, herkesçe kabul edilen bir *semper ubique* olduğunu anlamıştır. Bu temel gerçekler kabul edilip uygulandığında uygarlıklar gelişmiştir; bunlar, bugün de kabul edilirse günümüz uygarlığının temelleri atılmış olacaktır. Pound'un temel sayarak tutunduğu gerçekler arasında şunlar vardır.

İnsanın yaşamında bazı şeyler bir kez olur, geçer; bazı şeylerse olur ve sonra değişik bir biçimde gene olur. Ne var ki bu oluşlar ve tekrarlanışların ardında *Sürekli* birşey vardır. Bu *Sürekli*'yi an an farkederiz, an an öylesine bir açıklıkla görürüz ki, Kung'un dediği gibi, «Erkelerin ve ışınların ruhları-

nın işleyici güçlerini kullandıklarından» kuşkumuz kalmaz. Bu görüş anlarını yaşadıktan sonra bunları kabul eder ve bir sağlamlığa, bir inana ulaşırız. Bu inan bizi iyi eylemlere götürür, yaşamlarımızı düzenlememize neden olur, bunda bize yardımcı olur ya da ne yazık ki, bazan, tersine o biricik yaşantıyı Evrensel bir Gerçek olarak genelleriz ve bunu insan-kardeşlerimize zorla kabul ettirmeğe çalışırız. Birinci davranışa örnek hoşgörülü, çoktanrılı Helen uygarlığı, ikincisine örnekse hoşgörüsüz tektanrılı İbrani uygarlığıdır.

Sürekli'nin farkına varmakla insan, ona özgü iki eylemin de farkına varır: yaratmanın ve yaratılan şeyleri düzenlemenin farkına. Uygarlıklar tarihçisi ne denli geriye giderse gitsin her başarılı kültürde bu ilkeleri gösteren imgeler bulacaktır: örnekse, Osiris ve Ra, Kore ve Apollo. Bu temel ilkeler, (Kung'un ve yeni-Eflatuncuların yaptığı gibi) ilkel mitlerde yaygın olan terimlerden çok daha kocaman terimlerle de anlatılabilir. Ne var ki bu, ancak, yaşanan ya da sezilen şeylerin — imgelemin bu utkusunun — mantıksal önerilerin zorlayıcı kalıplarına sokularak akla uydurulmadığı sürece zararlı sonuçlar doğurmaz.

Katolik olsun, Protestan olsun, Hristiyanlık ikinci yöne çok fazla saptığından («inanın yerine aklı (mantığı) koyan dinadamları, sonunda dine hiçbir ilgi duymayan dinadamları, çıkaran kaydırma işlerine girişmişlerdir.» — *A Visiting Card,* s. 23), gizemlerinin ve imgelerinin artık hiçbir canlılığı ve şiirsel gerçekliği kalmamıştır. Oysa, çeşitli kültürlerde ortak olan dinsel inançların temellerini ararken Pound — hiç değilse kendisine göre — bu canlılığı ve geçerliliği yaşatan imgeler bulmuştur. Pound, bu imgeleri özellikle Yunan ve Mısır, Çin ve Japon mitlerinde bulmuştur ve kendine mal etmiştir. Böyle yapmakla, yazılarından, Hristiyan edebiyatında çok ağır basan Yahudi mitlerinin ve tarihinin *personae*'sini

çıkarıp atmıştır. Ve şiirinde, mitini 'felsefileştirirken' Pound, Kung'un ve yeni-Eflatunculaların terimlerini kullanır (yeni-Eflatuncular, ışığın meydana geliş kuramını imgelendirirken Yunan Mitolojisinin kişilerini kullanmışlardır.).

Kısaca söylersek Pound, okurlarında, çağdaş Hristiyanlığın beyinselleştirilmiş ölü şeylerinin altında yatan canlı dini uyandırmağa çalışmıştır; Pound bunu, okurların dikkatini Akdeniz çukurunda bu uygarlığın canlı olduğu çağlara ve böylesi bir yaşamın gerçekleştirilebildiği koşullara çekerek yapmıştır. Bu bakımdan Pound, Kung'un aynı ölçüde çürümüş kendi çağında yaptığını yapmaktadır.

Pound'un tarihten ne anladığını düzene sokmağa çalışmak yanlış birşey olur. Ne var ki, burada bu yanlışı yapmak zorundayız. Pound'un başlıca fikirleri şunlardı:

1. Tarih olaysal ve çevrimsel olma eğilimindedir; ne son ve sürekli bir uygarlığa doğru yükseliş vardır, ne de insanların doğayla barış ve uyum içinde yaşadıkları bir zamandan daha kötü zamanlara doğru bir düşüş. Uygarlıklar doğmuştur, uygarlıklar yıkılmıştır. Pound 'iyi' geçmişe karşı 'kötü' şimdiyi koymaz. Üç büyük uygarlık çöküşü şunlardır: İskender'in Makedonya uygarlığının çöküşü, Roma imparatorluğunun yıkılışı, 1500'den sonra İtalya'nın çöküşü. (*Polite Essays*, s. 192)

2. Cennetsi (Eleusinian) bir erke olmadan uygarlıklar oluşamaz. Kungça bir düzen olmazsa, kendi kendilerini dağıtırlar. Uygarlıklar, bu iki gücün — çabalayıcı ve düzenleyici — bir dengeye ulaştığı zamanlarda ortaya çıkar ve sürekli olurlar.

3. Herhangi bir toplumun sağlıklı olup olmadığını belirlemekte en yararlı iki eksen, para uyguyamalarının ve sanatların — özellikle sözlü sanatların — incelenmesidir. Paranın ve dilin kötü kullanılması toplumsal hastalığın kesin belirtileridir.

4. Yirminci yüzyıldaki batılılara göre, İtalyan Rönesansı, herhangi bir uygarlığın geçirebileceği değişikliklerin incelenebileceği en iyi örnektir. Eylem, tümüyle görülebilecek ölçüde küçük bir alanda geçmiştir. Uygarlığın temeli, zaman içinde anlaşılamayacak ya da akıl karıştıracak ölçüde garip ve uzak değildir; kanıtlar —hem tarihsel belgeler hem de sanatsal anıtlar biçiminde— çoktur ve bilinen şeylerdir. Üstelik, İtalyan uygarlığını doğuran ve zayıflatan eylemlerin sonuçlarında bizim de payımız olduğuna göre bu, özellikle yerinde bir incelemedir.

5. Bununla birlikte Akdeniz çevresinde oluşanlar, daha uzak ama aynı ölçüde önemli öteki kültür-yayılma merkezinde, Çin'de olanları bir yana bıraktırmamalıdır bize. Aslında, Çin tarihinin daha geniş olması ve Avrupa'da tanınmaması bu tarihe *Kantolar*'da İtalyan Rönesansı'na verilenden daha ayrıntılı ve daha esaslı bir yer verilmesini gerektirmektedir.

6. Avrupa'nın çöküşü hızlanırken (açıkça görülebilecek nedenlerden ötürü başarısızlığa uğrayan bir deneydir bu) toplumsal yenilenmede bir deney ve kendine özgü sorunlarıyla yirminci yüzyılda bir örnek olarak oluşan Birleşik Devletler'e özel bir dikkat göstermek gerekir.

7. Tarihi incelersek, devletlerin şu dört biçimde yönetildiğini görürüz: (I) eylemci ama yeterince sorumluluk taşımayan bireylerce; (II) temsilci bir örgütçe; (III) tekelci parababalarınca; (IV) aydın bankacı-yöneticilerle.

8. Yirminci Yüzyılda tarihçinin görevi, siyasal düzende şimdiki (III)'ün yerine özlenen (II) ve (IV)'ü getirecek değişikliği yaratmada yardımcı olmaktır. Sonra tarihçinin sorumluluğu sonsuzdur; çünkü «Şimdi, bilinmez olduğundan, 'ona ışık tutmak için', karşılaştığımız şeyleri doğuran sürecin nasıl birşey olduğunu anlayabilmek için, geçmişin bildiğimiz parçacıkları arasında dönüp durmaktayız.» (*Guide to Kulchur*, s. 129).

Guide'dan ya da *Kantolar*'dan bir tarih görüşü çıkarılabilir, açıkça bellidir bu; oysa bir *Odyssey* ya da *Commedia*'dan başka birşey değildir karşımızdaki; Spengler ya da Toynbee'nin düzenlediği tarihsel bir öykü değildir. Çünkü Pound'un görüşü, kapalı olarak belirtildiği biçimiyle, şudur: «Tüm bilgi, gerçektik atomlarının yağmurundan toplanır.» (*Guide*, s. 98) Sonra «gerçek bilgi doğal insana parça parça gelir. Birazcık ordan, birazcık burdan; her zaman uygun olan bir yerden, güvenlikle, yedikleriyle, yá da zevkleriyle birlikte.» (*Guide*, s. 99) Pound, bir dizi gerçeğin alttan 'birleştirici bir amaç ya da akımla' birbirine bağlanabileceğini, böylelikle eğitimi çabuklaştırabileceğini kabul eder; ne var ki, yöntemi çok özgür bir genelleme kullanmayı gerektireceğinden ve böylece eğitimden uzaklaşıp zorla-kabul-ettirmeye kayacağından korkar. Pound'un çabası, bir orta yol tutturmak olacaktır: gerçek atomları yağdıracaktır okurun üstüne, fikirler izlenecektir, kavramların gelişmesi araştırılacaktır, belli bir zamanın duyarlığının niteliği ya da eğilimi ayrılıp incelenecektir, tarihteki koşutluklar saptanacaktır, bütün bunlar yapılacaktır ve *exempla* olarak tarihsel kişiler ve örnek olaylar üzerine yoğunlaşılarak mümkün olduğu kadar canlı bir biçimde yapılacaktır.

Öyleyse Pound, bir kantoyu kurarken imgeci-ideogramcı yöntemi kullanacaktır. İlk ögesi, düzyazısal bir bildirinin (bazan kesinlikle, bazan geçici olarak) çıkarılabileceği bir imge olacaktır. Bütün ya da yarım, başka bir imge konacaktır birincisinin karşısına. Gene, burada imgenin anlamıyla ilgili bir açıklamada bulunulabilir. Ve bundan sonra, bu özel karşıtlama gerçeğinden birşey öğrenilebilir. Çünkü bu, raslantısal olarak yapılmış birşey değildir elbette.

(Çeviren: Yurdanur Salman)

PİSA CANTO'LARI

David W. Evans

Ezra Pound'un *Piza Kantoları*'na her yaklaşma çabasına belli bir dikkatle girişmek gerekir. Kantolar'ı düşünürsek, Pound'un adının geçmesiyle bile, siyasal duyarlıklar alevlenebilir; sonra, *Kantolar*'ın bir bölüğünün kendi başına bir bütün olarak incelenmek üzere ayrılması da estetik duyarlıkları aynı ölçüde güçlü bir tepkiye itebilir. Oysa gerçek sorun, estetik Scylla'sının yanından geçerken siyasal Charybdis'ten korunmak değil, daha çok İtalya'daki tutukluluğu sırasında yazılan onbir kantonun, — Mauberly çevrimini de dışarda bırakmadan — *Piza Kantoları*'nın birlikte ele alındıklarında Pound'un en bütünleşmiş, en sıkı biçimde dokunmuş tek bir düzenlemesi olduğunu kanıtlamaktır. Güç bir iştir bu, çünkü Pound'u eleştirenler *Kantoları*'nın bütününü ya da bölük bölük parçalarını düzensiz bir yapıyla suçlamakta nerdeyse birleşmektedirler. Pound'un 'oldukça uzun' büyük şiiriyle sık sık birarada duyulan sözcük 'karışıklık'tır...

Bu denli çok duman arasında elbette biraz ateş vardır; ama belki de *Kantolar*'daki bu üzücü düzensizlik biraz da görüşe bağlıdır. Gerçekten de hiç değilse *Piza Kantoları*'nda bir düzen örgütü vardır; bu örgütün, efsanenin somutlaşmasıyla, Conficius ahlakıyla, Homerce hevesle, Ovid'in *Uretomarphoses*'iyle, Rönesans görkemiyle, Ekonomik dido'larla, giderek 'eyleme dökülen fikirler' üzerine söylenen bir alay

şeyle hemen hiç ilgisi yok gibidir. Bu düzen örgütü daha çok, şiirin, içinde yazıldığı acaip koşullardan doğmuştur. Bir düzeyde yapıtın, klasik anlamda bir savı bile vardır; düzen gerektiren bundan güçlü ne olabilir? Yaşamı boyunca «delikanlı gibi kütür kütür» oldu, ben-merkezli yaşlı bir adam, savaş sonunda düşmanın propagandasını yapmaktan suçlanan birisi, 1945'te İtalya'da Amerikan kuvetlerince tutuklanıyor. Piza yakınlarındaki ordu disiplin barakalarına kapatılıyor ve orada hırsızlardan da kötü suçlular arasında, kültürlü bir Barabbas olduğundan, anılarını düzenlemesine, yaşam üzerine düşünmesine ve kafasının içinde bulunduğu karışıklıktan, içinde bulunduğu umutsuzlukla ne çıkarabilirse, onları çıkarmasına izin veriliyor.

Carne-ross bir yana, bu kantoların sırası, o çok bilinçli duygusal birlik bozulmadan, yok edilmeden, değiştirilemez — bu, Sephocles'in trajedilerine benzer bir düzenlemedir. Yapıta, yanlış olarak monolog denmiştir. Oysa monolog değildir yapıt. Tutukluların ve nöbetçilerin yorumlarını düşünürsek «helada geçen espirili diyaloğu» alırsak, geriye dönerek anımsanan konuşmaları bir yana bıraksak da, Pound'un imgelemi bütün'e öylesine bir dramatik yoğunluk katıyor ki kantoların her dizesinden canlılık fışkırıyor. Eylem, büyük ölçüde zihinsel bir eylem olsa da, gittikçe yükselen bir eğri çiziyor; burada umutsuzluğa karşı savaşma belgeleniyor; bir olaydan ötekine, Pound'un ölüm hücrelerinde, «darağacının gölgesi beklerken» gerçekten yaşadığının bilincine varıyoruz; sonunun ne olacağını gerçekten bilmediğini anlıyoruz. Uğursuzluk havası «iki kez çarmıha gerilen» Mussolini'nin adıyla hemen hemen aynı zamanda ve ikinci kez soruşturmada duyuluyor:

o eski yolları gene göreceğiz,
sorgu, belki
ama hiçbirşey daha az olası değil...

Bu uğursuzluk havası, «dün cinayetten ve kesip biçerek ırza geçmekten asılan» tutuklu Till'in adının her geçişinde, dış dünyayla ilişkinin yitirilmesinin yoğunlaştığı zamanlarda ortaya çıkıyor:

Ah beyaz göğüslü kırlangıç, Allah kahretsin,
başka kimse haber taşımıyor...

Bu yıkım ortamına karşı — keskin, alaycı bir zekâyla yumuşatılmış ve «yokedilmiş yürek»in gözüpekliğiyle dayanılır kılınmış olsa da gene yıkımdır bu — umutsuz bir arayış, yüreklendirici bir kuvvet arayışı ilerler yavaş yavaş; yarı-dalgın düşlemeleri hızlandırır, özyaşamsal anıları bir acele duygusuyla belirginleştirir. Bu süre, bir ruh arayışını da içine alır; Pound burada alışkanlıklarına uyarak Fransızca'ya döner; yoksa kendine-acıma ya da yakışık almaz bir duygululuk gibi görünecek şeyleri saklamak için, «Tard, très tard je t'ai connue, la Tristesse», diye yazar, ya da kötü bir itiraf anında, «J'ai eu pitié des autres/probablement pas assez, ve zaman oldu işime geldi bu.» der. «Hiçbir yere götüremediği» şeylerin listesini tutar; kırmızı deri defter, okaliptüs çekirdeği, «gözleri kaplanlara benzeyen» Cassandra'nın görüntüsü. Ve sorular hep böyle sürer gider: «Daha derin birşey arayalım mı, yoksa bu mu son?» ya da «Dünya yeniden rayına oturacak mı bir daha/çok gizli soruyorum sana: oturacak mı?» Sonra, yanıt gibi görünen şeyler («hiç suç işlemedim eskiden orada/evet küçük bir cürüm» ya da «Hayır, hiçbir şey yapmayacaklar size») geldiğinde bunlar boş bir güvenle yankılanır.

Bu ışık altında bakılırsa, yapıt, çok renkli bir yamalı bohça değildir. Pound özlü bir şairdir; sonra *Piza Kantoları*'na koyduklarının hemen hepsi gerekli şeylerdir. Anımsanan yerlerin, yüzlerin ve olayların eldeki konuyla yakından ilgisi vardır; «duyulmamış»

olduğuna gerçekten üzülen ve altmış yıl sonra, dünyasının ayağının altından çekilip alındığını farkeden adamın çıkmazı; kısaca «üzerinde güneşin battığı» bir adam. Ayrıntıların büyütülmesi, üstelik, çoğu zaman görünüşte öneminin küçük olması yüzünden anı üstüne anı yığılması, geldiğinde doruğu çok daha etkili kılıyor. Çünkü yapıt, gerçekten bir karar noktasına doğru ilerliyor; o noktada Pound, kafasındaki karışıklığı çözüyor ve bir an kendisini kendisinin önünde — dünya önünde değilse bile — haklı çıkarmayı başarıyor. Bu doruğa LXXXI inci Kanto'nun o pırıl pırıl söylenişinde ulaşılıyor ve bu kanto Pound'un en güzel dizelerinden ikisiyle başlıyor: «Kalır seninle gerçekten neyi seversen/gerisi boş.» Bu, gittikçe artan bir yoğunlukla o buyruk veren «sıyır at kof benliğini/ sıyır at dedim»e yükseliyor ve o kıvançlı, kesin sonda bütünleniyor:

Ama hiçbir şey yapmamaktansa yapmış olmak
bu boş benlik değildir bak
Toplamak canlı bir geleneği havadan
fethedilmemiş bir yalımı güzel yaşlı bir gözden
ya da
Bu kof benlik değildir bak.
Yapmamaktadır, ordadır asıl yanılgı,
asıl yanılgı bocalayan çekingenliktedir.

Bu, duygusal bakımdan tüketici yükseklikten sonra doğal bir düşüş gelir. Örneğin LXXXII'inci Kanto o «ölümün yalnızlığı çöktü üstüme/(saat 3'te öğleden sonra, bir an)» dizelerinin zorlanmış rahatlığıyla belirlenir. LXXXIII. Kanto, şu dizede, titreşen, katıca denetlenmiş bir olumsuzlama gücü taşır: «o gün başka birşey yazmadım» ve sonunda «Yat. Derry-yat/Ah, bırak dinlensin ihtiyar» gelir. Son kantoda, «bütün bu güzelliklerden birşey çıkmalı» umuduyla «yeşil evrene» son bir yakarışta bulunulur.

Daha kötü ellerde tüm yapıt birçok yerde açıklılığa düşebilirdi. Pound'un elinde olmuyor bu, çünkü yapıttan, en son çözümlemede suç ya da suçsuzluk sorunlarından çok ayrı olarak, kahredici bir baskı altında bir insan ruhunun çok etkileyici portresi beliriyor.

Piza Kantoları'nda canlı bir biçimde etkili ikinci bir düzenleme yolu da zamanın sıralanışına sıkı sıkıya bağlılıktır. *Piza Kantoları*'nın birincisi LXXXIV. Kanto, Mussolini'nin sonu üzerine acı bir yorumla başlar ve kanto sona ermeden okur, Pound'un 25. Haziran.1945 sayılı *Time* dergisini gördüğünü, Bastille gününün, Temmuz'un ondördünün gelip geçtiğini, «Taishan'ın kuzeyindeki tepe kıpkızıl», anlar. Dizinin sonuncusu olan LXXXIV. Kanto, 8 Ekim'de başlar ve tutuklu çadırlarına kırağı düşmesiyle biter. Tarihler bundan daha sağlam bir biçimde saptanamazdı. Sonra bu başlangıçla bu son arasında, günlerin ve saatlerin ağır akışı tek tek kantoların önemli bir yapısal ögesi olarak kullanılmıştır. Zaman, ince, kesin ve harika bir biçimde değişik yollarla verilmiştir. «Safa geldin ey ağustos böceği, gürültücüm, ama ötmemelisin/yat borusundan sonra.» Ya da gene, «köşedeki kazığa düşüyor çadırın tepesinin gölgesi/saati gösteriyor,» ya da «Ayın yanakları şiş/ve sabah güneşi aydınlatınca Batı'daki rafları ve tabureları/bulut bulut üstüne/Yaşlı Ez battaniyelerini katladı...» Gene Fransızcaya kayarak, 'au bout desmes forces' bulduğu şöyle anlar bile vardır: «rüzgar, kuğunun inişinden daha hafif» ve «gün hiç kıpırdamıyor».

Oysa burada hareket vardır ve hareket zaman içinde ileri doğrudur. Savaş Ağustos'ta sona erer ve Pound bunu kamptaki özel hücresinde duyar. Sonra yağmurlar başlar; yazın bittiğini, sonbaharın başladığını gösteren yağmurlar. Kampta hayat sürmektedir, sabah içtimaları, hasta ziyaretleri, engelli çitin

çevresinde yapılanlar — «dikenli teli tutan uzunlu kısalı kazıklar». Talim eden askerlerin adımlarını sayarken söyledikleri «Hop-iki-üç-dört»leri, çadırında Pound'a dek gelir ve onda «*Hot-hole hep cat*»e dönüştürülür; bu da sonra, yemek istemeğe gelen kamp kedisinde, alaylı ve harikulade bir kaydırmayla, yumuşak bir biçimde şiirinin içine sokulmasını sağlar. *Piza Kantoları* boyunca böyle birçok çevik geçiş, «bir üslupçu olan eski elin», ustalığından, hiçbir şey yitirmediğini göstermek için yapılmıştır ve bu gerçekten kanıtlanır.

Pound «eski eşya sandığından masa»sında yazar; bu onu, «yerden kurtarmak» için karaderili tutuklulardan birisi tarafından şu terslemeli öğütle yapılmıştır, «Bunu benim yaptığımı sakın ola kimseye söyleme.» Çadırından dışarı, «rutubet kemiklerini yesin diye» çevresine kazılan çukurun ötesindekilere, bakarak Pound, doğanın küçücük canlılarını gözler; «bambubiçimli otlar, yağmurdan sonra nane kokusu, ve ötede Piza tepeleri». Güzelliği doğrulukla vermesi, yazdığı betimlemelerin gerçekliği eksiksizdir, biraz da soluk kesicidir. Bu kantolarda Pound'un, ilk yapıtlarının salt edebî doğa türünden, yapay doğadan ayrılıp ileriye doğru bir dev adımı attığı farkedilmemiş gibidir. Piza'dan önce Pound için doğa betimlemeleri zaman zaman T.S. Eliot'ın *East Coker*'da zekice alaya aldığı betimlemelere benzerdi; kendi başına beğenilecek — örneğin, «İlk karla dolu yediveren güller» gibi bir dize — oysa birlikte hafif bir uğraşılmış yalancılık havası taşıyan betimlemeler. Belki de *Piza Kantoları*'ndaki değişiklik, «açık olan şeyleri belirlemeler» en azından aslına-uygunluktur. İnandırıcıdır Pound. Karanlıkta yatmış ve «Cassandra gibi çılgın» rüzgarın «çadır kapaklarıyla» oynayışını dinlemiştir. Bataklıkların üstünde sesin, «bir duman boğuntusu getirerek» yükselmesini seyretmiş ve görmüştür «sendeler gibi giden karıncaları/sa-

bah güneşi... gölgelerini hapsedince». Gökyüzünü seyretmiştir «okyanus gibi ıslak/sıvı kurşunla akarak» ve günbatımını — «büyük terzi»yi — seyretmiştir.

Sonra küçük doğasal olgulara eğilmiştir, kertenkelelere ve karıncalara; bir zamanlar ilâhi yazarının tepelere baktığına benzer bir bakışla, güç almak için bakar ve algılarından bazıları — örneğin, yeni doğmuş eşekarısının annesinin şişe-biçimli yuvasından inişindeki küçük dram — yirminci yüzyıl edebiyatında eşi bulunmayan şeylerdir. Elbette bunlar, ince bir amaca hizmet eder; çünkü bunlar, güzel müzik cümlelerinin ritmik tutarlığıyla şiir içinde gene gene ortaya çıkarken, hiç durmadan tutukevi havasının sarsıcı karşı-sesiyle bölünür. Örneğin bataklıktan yükselen sesi söyleyen dizenin hemen arkasından, ötesinde «karışıklık ve hiçlik» olan «şarampol»dan söz edilir.

Pound «tutukluluğu öğrenen tutuklular arasında» olduğunu, «tutukevi koğuşlarının bir tutsak gemisinin güvertesine» benzediğini ve Puritan Bunyan'dan çok şövalye Lovelace'i hatırlayarak, bahçe kapısının önünde Althea'nın bulunmadığını unutur. Bu iyi bildiğimiz karşıtlar oyunudur; karayı beyaza, ışığı karanlığa, umudu umutsuzluğa karşı koymak. Bu oyun, Thomas Gray, «sessiz sönük Milton'ı,» vatan kanının suçunu taşımayan Cromwell'i kutlarken de aynıydı; Gray de Pound da *Odyssey*'i okuduklarından birbirlerinden hiç de çok uzak değildirler; bu yakınlık, Pound'un «Man of no fortune and with a name to come»ıyla Gray'in Ağıt'ının mezartaşı dizisi: «A Youth to Fortune and to Fame Unknown» karşılaştırıldığında görülebilir. Hiçbir yerde karşıtlık oyunu daha büyük bir incelikle kullanılmamıştır; ve *Piza Kantoları*'nda bu, düzen getirici bir yol olarak büyük bir ustalıkla kullanılmıştır. Kendi başına, duygusal bağlamın düzenlenmesinden, zamanın işlenmesin-

den hiç de daha az önemli olmayan karşıtlık burada, üçüncü ve büyük bir birleştirici öğe olarak iş görür.

Elbette *Piza Kantoları*'nın, Pound'un o büyük bitmemiş magnum opusunda doğal bir yeri vardır. Bu kantolar öncekilere metamorfik temanın sürekli gelişmesiyle, en azından gittikçe daha çok belirginleşen, ideogramların daha çok kullanılmasıyla, daha yakında olan ve daha kişisel bir cehennem türüne inişle bağlıdırlar. Oysa kendi değerleriyle ele alındıklarında ve bir bütün olarak düşünüldüklerinde *Piza Kantoları* herşeyden önce bir tutukluluk şiiridir; bu tür, Piza'dan çok da uzak olmayan Alvanzano'daki hücresinde Boethius'un felsefeye ilk sevgi övgüleri yaktığı zamandan bu yana edebiyatta oldukça önemli bir yer almıştır. Gerçek olsun, düşlenmiş olsun, devlete karşı işlenen suç, tarihinin yapraklarını süsler; Ezra Pound'unki, acıklı bir biçimde çözümlenmeden kalmıştır; oysa savaşın gereklerinden dolayı, toplama kampları ve tutukevi şarampolları yirminci yüzyılın oldukça belirgin simgeleri olmuştur — ne denli büyük olursa olsun, Manzanar'la Buchenwald arasındaki ayrım ancak bir derece ayrımıdır. Birçok yazar, örneğin özellikle Arthur Koestler, bu simgeyi düzyazıda yaşatmağa çalışmıştır; bu da, ölümsüzleştirmese bile, bu çağın tadını saklayıp sonraki kuşaklara ulaştıracaktır. Büyük şairler arasındaysa yalnız Ezra Pound bu simgeyi, bu yaşantıyı şiirde yaşatmak gibi mutsuz bir üstünlüğe sahiptir. Üzerlerine başka ne söylenirse söylensin, ki söylenecek daha çok şey var, *Piza Kantoları* çağdaş insanlık durumunun bir yanı üzerine yazılmış çok etkileyici bir düşünce şiiridir.

(Çeviren: Yurdanur Salman)

CANTO'LARA KISA GİRİŞ

Ezra Pound, Canto'lara 1920'lerin sonlarında başlamış, 1930 yılında ilk otuzu bir kitapta toplu olarak basılmıştı. 1972 yılının son aylarında ölüşüne dek, çeşitli yazıların, çevirilerin dışında tek şiir uğraşısı Canto'lar oldu. 1970'de, Amerika'da basılan bir «Toplu Canto'lar» kitabında 117 Canto yer alıyordu. Gene de bitmiş bir kitap değildi bu, dergilerde daha sonraki numaraları taşıyan Canto bölümleri yayımlanmıştı.

«Canto'lar» dünya edebiyatında benzeri olmayan bir şiirler demetidir. «Demetidir» dedik çünkü, bu yapıt, bir uzun şiir değildir. Dante'nin üçlüsü, Kazançakis'in «Odisseus»ü, Chaucher'ın «Canterbury Tales»i, daha da eskilerde Homer'in, Vergilius'un uzun şiirleri, bir öykünün ya da bir konunun bir bölümden ötekine geliştirilmesidir. Pound'sa «Canto'lar»ında hiçbir öyküyü geliştirmediği gibi, aksine, ortaya çıkan öyküleri sürekli olarak kırar. «Canto'lar»ın bir öyküsü varsa, bu kuşkusuz eski Yunan ve Roma'dan eski Çin'e, Rönesans İtalya'sından Eski Mısır'a dek, bütün dünyanın çok kişisel bir kültür tarihidir. Pound «Canto'lar»ından herhangi birine Yunanca bir alıntıyla başlar, Latin metinlerinden alınmış bir Anadolu mitolojisi anlatmaya girişir, birden Rönesans İtalya'sına geçer, bilmem kimin bilmem kime yazdığı bir iş mektubundan bir alıntı yapar, 1910'larda Paris'de tanıdığı bir kişinin adını anar, olağanüstü güzellikte bir imgeci şiir örneği verirken, T'Ang soyu

Hanlarından birinden söz eder... Bu ilk bakışta bir «şekilsizlik» gibi gelebilir. Gerçekte, Pound, hep, pulu ayrıca kendi içinde resimlenmiş bir büyük mozaik kurmaktadır. Bu «yapısızlık» sadece tek tek Canto' larda görülmez. Gene uzun şiir geleneğinin aksine, her Canto bir bütünün bölümü değildir. Ozan-Eleştirmen Allen Tate, bir yazısında, «Bu yapıttan söz ederken, Canto'ların XX. Canto'su» demek zorunluğu şaşırtıcı bir gerçektir; hep 'Canto'lar'ın bir Canto'su var, Diving Commedia'nın Purgatorio'su gibi, belli bir yapıtın XX. Canto'su gibi bir durum yok ortada,» demektedir.

Ezra Pound bu devsi yapıtını yayımlarken «Canto' lar»ın bazı bölümlerine çeşitli adlar vermiştir. Örneğin LXXIV - LXXXIV, «The Pisan Cantos» adını taşır. Ozanı pek tutmayan eleştirmenler bile bu kitabı, çağın en önemli şiirlerinden biri saymaktadır. Pound bu şiirlere, İtalya'da tutukluyken, idamını beklerken başlamış, sonra da bir akıl hastanesinde tamamlamıştır. Öteki «Canto'lar» da arada bir görülen bilginin bilgi olarak verilmesi burada ortadan kalkmıştır. Pound, o zamana dek geçen kişisel ve kültürel yaşamını gözden geçirmektedir sanki.

Güç bir şiirdir «Canto'lar» ama kapalı bir şiir değildir. Pound, gençlik yıllarında öncülüğünü yaptığı «İmgeciliği» sonuna dek götürmüştür. Örneğin, «Bir ışık kımıldar güney kıyısında göğün» dizesi bir görüntü, bir betimleme olmaktan başka bir alt anlam taşımaz. Şiirleri dolduran özel adlara, alıntılara gelince: Bunların kaynağını, özel durumunu, anlamlarını bilmeden de tad alınabilir şiirden, Eliot'un da dediği gibi.

SEÇME KANTOLAR

CANTO I

Ve indik sonra gemiye,
Burun verdik yarılan sulara, tanrısal denize, ve
Direk çektik, yelken açtık, esmer gemide,
Yükleyip koyunlarımızı, gövdelerimizi de
Ağlamaktan yorgun düşmüş, kıça verdik rüzgârı,
Çekti götürdü bizi koca karınlı yelkenler,
Kirke'nin iş bu, tanrıçanın, hotozu süslü.
Yele verdik yekeyi, çöktük sonra orta yerinin geminin,
Yürüdük denizi, gerip yelkenleri, düşene dek gün
Gömüldü güneş uykusuna, kapladı gölgeler
Okeanos'u,
Geldik sonra sınırına, çok derin denizlerin,
Kimmerlerin ülkesine ve insan dolu kentlere
Bürünmüş sise, sık dokulu ve hiç delinmemiş
Işıltısı ile güneşin,
Çekmemiş yıldızlarını, ne de gökten bakan
En esmer gece kaplamamış, yitik insanları.
Geriye aktı durdu Okeanos ve sonra geldik biz
Kirke'nin dediği o yere.
Perimedes ve Eurylokhos burada katıldı törene,
Ve çekip kılıcımı kalçamdan
Çukur kazdım eni boyu bir arşın
Ve sundu adadığını herbirimiz ölüsüne,
Bal, tatlı şarap, ak unla karılmış su.
Yakardım sonra göçük ölülerin adına;
İthaka'daki gibi, en iyisini kurbanlık boğaların
Ve daha bir yığın şeyi, koyduk ölü ateşine,
Bir koyun da Teiresias'a başı sürünün ve kara.
Boşandı kara kan çukura,

Boşalıp ruhlar Erebos'tan, kokuşmuş ölüleri taze
gelinlerin,
Delikanlıların ve dölü bol ihtiyarların,
Gözyaşlarıyla daha yeni lekelenmiş ruhlar, körpe
kızlar,
Daha bir sürü adam, tunç başları ile örselenmiş
mızrakların,
Savaş artıkları, bitkin hâlâ kolları,
Sardılar çevremi, bağırıp çığlık çığlığa,
Solmuş yüzüm, daha çok kurban istediler
adamlarımdan;
Sürüler dolusu kurban kesmiş, öldürmüşlerdi
kuzuları tunç bıçaklarla,
Güzel kokular dökmüşler, yakarmışlardı tanrılara,
Güçlü Hades'e, övülen Persephoneia'ya;
Sıyırdım kınından dar kılıcımı,
Durdum o zaman uzak tutmaya azılı kısır ölümü,
Duyana dek Teiresias'ı,
Elpenor geldi önce, dostumuz Elpenor,
Gömülmemiş, serilip kaldığında sonsuz toprakta,
Gövdesini bırakmıştık Kirke'nin evinde,
Ağlanmamış, kefelenmemiş bir yığın iş-güç yüzünden.
Acınası ruh. Bağırarak hızlı hızlı dedim ki sonra:
«Elpenor, sen nasıl geldin bu karanlık kıyıya?»
«Yürüyerek mi? Geçerek denizleri?»
Ve o da ağır ağır dedi ki:
«Kötü kader ve bol şarap. Uyudum Kirke'nin
ocağında.
«İnerken korkuluksuz uzun merdiveni,
«Düştüm payandaya,
«Ense kökümü parçaladım, aradı Ruh Avernus'u.
«Ama sen ey kıral, unutma, gömülmemiş, ardından
ağlanmamış beni,
«Yığ silâhlarımı, deniz kıyısında olsun mezarım, ve
yazılsın:
«*Kara bahtlı bir adam, sürüp gelecek adı*
«Ve sapla dostlarla birlikte çektiğim küreği.»

Ve Antikleia geldi, çok çektirdiğim, sonra Thebaili
Teiresias
Taşıyarak altın âsasını, bilen beni ve o konuştu önce:
«Gene mi? Bir ikinci kez? Neden, yıldızı kötü adam,
«Geliyorsun yüz yüze güneşsiz ölümle, bu mutsuz
yere?
«Çekil çukurun başından, bırak bana kanlı içkimi,
«Anlatayım sana geleceği.»
Ve bir adım geri çekildim,
Ve o güç alıp kandan, dedi ki, Odysseus,
«Dönecek, kin dolu Neptune'yi yarıp, aşarak
karanlık denizleri.
«Yitirecek bütün arkadaşlarını.» Sonra Antikleia
geldi.
Yat huzur içinde Divus, Andreas Divus, sözünü
ettiğim,
Officina Wecheli'de, 1538, geçmez Homeros'ta.
Ve yelken açtı, sirenleri geçip yürüdü gitti,
Kirke'ye kadar.
Venerandam,
Giritlilerin dilinde, altın taçlı Aphrodite,
Cypri munimenta sortita est, şen, orichalchi, altından
kuşağı ve göğüs başı, sen ey gözkapakları sürmeli
olan,
Argiciada'nın altın dalını taşıyan. Böylece:

(Çevirenler: İlhan Berk / Güven Turan)

CANTO II

Boşver yahu, Robert Browning,
ancak bir tek 'Sordello' vardır.
Bir tek Sordello, o da benim Sordello'm mu?
Lo sordels si fo di Mantovana.
So-şu denizde anaforlandı.
Uçurumun dibinde beyaz köpüklü halkalarda fok oyunları,
Islak kafalı, Lir kızı,
Picasso gözlü
Kara, kürkten başlık altında, Okyanus'un çevik kızı;
Ve dalga kıyı oyuklarında koşar:
'Eleanor, ... ve .....!'
Ve zavallı kör Homer, yarasa gibi kör,
Dinle, kulak ver yükselişine denizin, mırıltılarına ihtiyarların:
'Bırakın onu gemilere dönsün,
Yunanlı yüzlerin yanına
ki bıraksın kötülük yakamızı,
Kötülük, daha bir kötülük, ve hep lanetlenmiş çocuklarımızın üstüne,
Geliyor işte, o, evet, bir tanrıça gibi geliyor o
Ve yüzü bir tanrı yüzü
ve sesi Shoeney'in kızlarının sesi,
Ve acı son ardı sıra geliyor,
Bırakın gemilere dönsün,
Yanına Yunanlı seslerin.'
Kıyının yanındaki, Tyro,
Deniz-tanrısı bükümlü kolları,

Suyun çevik sinirleri, sımsıkı tutup yakalıyor onu
Ve dalganın bozmavi camı örtüyor onları,
Suyun saydam mavisi, soğuk çalkantı, yapışkan örtü.
Dingin güneşle tavlanmış kumluk,
Kanatlarını geriyor martılar,
birşeyler gagalıyorlar açılmış tüyleri arasında;
Yıkanmağa geliyor yağmur kuşları,
büküp kanatlarını,
Ve açıp ıslak kanatlarını ince güneşe tutuyorlar,
Ve Scios yakınlarında,
Naxos geçidinin solunda,
O koca gemi biçimli kaya,
yosun bürümüş kıyılarını,
Ve sığlıkta şarap kırmızısı bir ışın
ve göz kamaştıran güneşte birden bir teneke
parıltısı.

Scios'a yanaştı gemi,
kaynak-suyu istedi adamlar,
Kayaları saran su birikintisinin yanında taze
şarapla ağır bir oğlan,
'Naxos'a mı? Peki, götürelim seni Naxos'a,
Hadi gel delikanlı.' 'O tarafta değil!'
'Yo, Naxos bu tarafta.'
Ve ben dedim ki: 'Bizim gemi dosdoğru gidiyor.'
Ve İtalya'dan kaçan bir eski suçlu
tekmeleyip halatların üstüne attı beni,
(Toskana'da adam öldürmekten aranıyordu)
Ve yirmisi birden bana düşman,
Birkaç kuruşluk bir köle parası için gözleri dönmüş.
Ve onu Scios'tan çıkardılar
Ve yolundan...
Ve oğlan geldi, gene, elinde ağla,
Ve geminin burnundan şöyle baktı,
ve doğuya doğru, ve Naxos geçidine doğru.
Başladı tanrının oyunu sonra, oyunu tanrının:
ve gömüldü sulara ne varsa gemide,

Dolandı sarmaşıklan küreklere, Kral Pentheus,
ve üzümler ki deniz köpüğü çekirdekleri,
Ve güverte deliklerinde sarmaşıklar.
Evet, Ben, Acoetes, durdum orda,
ve durdu yanımda tanrı,
Geminin omurgasında parçalanıyor su,
Kırılıyor deniz pruvadan öte,
ve suyun izleri kıçına çıkıyor geminin,
Ve bir zamanlar topların durduğu yerde, şimdi asma kütükleri,
Ve asma sürgünleri halatların yerinde,
ıskarmozlarda asma yaprakları,
Ağır asma dalları küreklere sarılmış,
Ve, yokluktan çıkan, bir soluk,
ateşli bir soluk ayak bileklerimde,
Camda gölgelere benzer hayvanlar,
yokluğun üstünde tüylü bir kuyruk.
Vaşak-mırıltısı, ve hayvanların fundalık kokusu,
eskiden katran kokusu olan yerde,

Koklayışları ve o yumuşak pençe-sesleri hayvanların,
tüy sürtünüyor derisine dizimin,
Hışırtısı havada sallanan sazların,
aether'de kuru şekiller,
Ve gemi tersanede bir tekne gibi,
bir öküz gibi demir çengelde sallanan,
Kaburgaları çıkmış yer yer,
çengelde, üzüm-salkımı
uçuşuyor hoş hava.
Cansız hava geriliyor,
panterlerin gevşek rahatlığı,
Leoparlar deliklerin yanındaki asma filizlerini kokluyor,
Öndeki mandalın yanında dizçökmüş panterler,
Ve deniz yöremizde mavi derin,
al yeşil gölgelerde,
Ve Lyaeus: 'Bundan böyle, Acoetes, benim tapınaklarım,

Korkmayacak kölelikten,
Korkmayacak ormanın kedisinden,
Güvenliğinde vaşakların,
üzüm yediriyorum leoparlarıma,
Tütsüm olibanum,
benim onuruma büyüyor asmalar.'
Kabarık-deniz düşmüş şimdi dümen zincirlerinde,
Kara burnu bir yunusun
eskiden Lycabs'ın olduğu yerde,
Balık-pulları kürekçilerin sırtında.
Ve ben tapınıyorum.
Göreceğimi gördüm.
Çocuğu getirdiklerinde dedim ki:
'Bir tanrı girmiş içine onun,
ama hangi tanrı bilmem.'
Ve tekmeleyip halatların üstüne attılar beni.
Göreceğimi gördüm:
Medon'un yüzü yassı bir balık yüzü,
Kolları kısalıp yüzgeç olmuş. Ve sen, Pentheus,
Sen de dinlemiştin Tiresias'ı, Gadmus'u da ve,
yoksa bahtın bırakıp gidecek seni.
Balık pulları kasıklarında,
vaşak-mırıltısı denizin göbeğinde...
Ve daha ilerki bir yılda,
şarap-kırmızısı yosunların içinde ölgün,
Ve kayanın üstüne eğilsen,
dalga-rengi altında mercan yüz,
Gül solukluğu devinen su altında,
Ileuthyeria, deniz kıyılarının dilber Dafne'si,
Ağaç dallarına dönüşüyor yüzücünün kolları,
Kim bilir hangi yıl,
hangi triton sürüsünden kaçarken,
Dümdüz kaşlar, bir tam görünüyor, bir yarı
görünüyor,
şimdi fildişi dinginliğinde.
So-şu döne döne denizi dövdü, So-şu da,
uzun Ay'ı bir sopa gibi kullanarak...

Suyun çevik kıpırdanışı,
Poseidon'un siniryeri,
Kara mavi ve saydamlık, bir cam dalga
Tyro'yu aşan,
Yapışkan örtü, kımıltı,
dalga-zincirlerinin parlak yuvarlanışı,
Sonra suskun su,
suskun boz kumlarda,
Deniz-kuşları, kıvrık kanatlarını açarak,
sular sıçratarak kaya-boşluklarında,
kum-boşluklarında
dalga yarıklarında yarı-kum yığınlarının;
Güneşe karşı gelgit oyuklarında camsı-göz
kırpması dalganın
ölgünlüğü Hesperus'un,
Yeşil doruğu dalganın,
dalga, rengi üzümün diri eti.

Yakından zeytin yeşili,
uzaktan, kaygın kayanın duman yeşili,
Balık-atmacasının alabalık-pembesi kanatları
boz gölgeler düşürüyor suya,
Ve tek gözlü kocaman bir kaz gibi kule,
zeytin korusundan vinç gibi ağıyor.

Ve tanrıların Proteus'u azarladığını duyduk biz
zeytin ağaçlarının altında saman kokusu içinde,
Ve kurbağalar tanrılara karşı ötüyordu
yarı-aydınlıkta.
Ve...

(Çevirenler: Yurdanur Salman İlhan Berk)

CANTO III

Dogana'nın oturdum merdivenlerine
Çünkü çok pahalıydı gondollar o yıl,
Ve o biçim kızlar da yoktu, bir yüz vardı,
Buccentoro yirmi beş metre ilerdeydi, bağırıyordu
«Stretti» diye
Ve ışıl ışıldı kirişler o yıl, Morosini'de
Ve tavuslar vardı Koré'nin evinde, olmalıydı ya da.
Tanrılar yüzüyor cam göbeği gökte,
Parlak tanrılar ve Toscanalılar, daha düşmeden
önce çiğ.
Işık: ve ilk ışık, çiğ daha hiç düşmeden önce.
Panisk'ler ve meşeden, dryas,
Ve elma ağacından, maelid,
Bütün ağaçlardan geçerek ve ses doluydu yapraklar,
Fısıldar ve eğilir üstüne gölün bulutlar,
Tanrılar binmiştir üstlerine
Ve suda badem beyazı yüzücüler,
Gümüşsu su pırıl pırıl yapar göğüs uçlarını, dimdik,
Dediği gibi Poggio'nun.
Yeşil damarlı firuze.
Ya da: sedir ağaçlarına, külrengi merdivenler.

Atla Burgos'a gitti Cid'im benim,
İki kule arasındaki kakmalı kapıya,
Vurdu dibi ile mızrağının, ve belirdi çocuk,

Una nina de nueve anos,
Kapının üstündeki çıkmada, iki kule arasındaki,
Okuyup bir yazıyı, voce tinnula:

Kimse konuşmadı Ruy Diaz'la, kimse bakmadı ona,
yardımına koşmadı kimse,
Sökülüp yüreği acılar içinde, geçirildiğinde bir
mızrağın ucuna
Ve oyulup iki gözü, el konulup varına yoğuna,
«İşte, Myo Cid, mühürler,
Ana mühür ve yazı.»
Bivar'dan geliyordu, Myo Cid,
Atmacasız, bomboştu tünekler,
Dolaplar giysisiz,
Raquel ve Vidas'la bırakmıştı sandığını,
Koca kum kutusunu, tefecilerle,
Emeklerini karşılamak için uşaklarının;
Tepmişti Valensiya yolunu.
Öldürüldü Ignez de Castro ve çırılçıplak
Edildi bir duvar, bırakıldı öylece.
Bunlu bir döküntü, pul pul renkleri taşın,
Dökülen sıvalar ya da, Mantegna boyamıştı bu
duvarı.
Lif lif dökülüyordu ipek, «Nec Spe Nec Metu.»

(Çevirenler: İlhan Berk / Güven Turan)

CANTO VI

Ne yaptın, Odysseus,
Biz ne yaptığını biliyoruz...
Ve kiralarını yiyip bitirdiğini Guillaume'un
topraklarının
(Poitierler'in yedincisi, Dokuzuncusu Aquitain'in).
«Tant las fotei com auzirets
«Cen e quatre vingt et veit vetz...»
Taş dipdiri elimde, ekinler
bereketli olacak öldüğüm yıl...
Evlenene kadar Louis Eleanor'la
Ve Eleanor, bir oğlan (O, Guillaume) doğurana kadar
Normandiya Düşesini alan karılığa, ve kızı da
Kral Henry'nin karısı olan e marie del rei jove...
Denize çıktı gün düşene dek (o, Louis, Eleanor'la)
Acre'ye vardı sonunda.
Dönüştü Arnaut «Ongla, oncle»,
Kumandandı amcası Acre'de,
Onu kızken tanımıştı
(Theseus, Aegeus'un oğlu)
Ve o, Louis, tedirgindi o kentte,
Ve tedirgindi Ürdün yakınlarında
Ve Eleanor binmiş hurma-korusuna giderken
Başörtüsü Salahattin'in cimier'inde
O yıl boşadı kadını, o, Louis,
boşayarak böylece Aquitaine'i.
Ve o yıl Plantagenet evlendi onunla
(17 kısmetini tepip geçen)
Et quand lo reis Lois lo entendit
mout er facshé,

Nauphal, Vexis, Harry joven
Bütün kendi hayatını ve bütün mirasçılarını
kurtarmak için
Girors'u ve Vexis'i ve Neufchastel'i alarak
Ama birşey çıkmazsa Girors geri gidecek...
«Gereksizdi Alix'le evlenmesi..... adına
O bölünmez kutsal üçlünün... Richard kardeşimiz
bizim
Alix'le evlenmesi gereksizdi bir zamanlar babasının
bekçisi olan ve...
Ama kimi seçerse... Alix için, vb.»
Eleanor, donna Jauzionda, annesi Richard'ın,
Otuzuna basınca (yıllar geçti buna kadar)
Nehir kıyısı bataklıklarında, kemerli kilise avlusunda
Malemorte, Correze, ki ona:
«Ventadour'lu Hanımefendim Benim
Eblis'in kapattığı
Ne kuşa çıkar ne ava
ne de özgür dışarda
«Ne balıkların oltaya vuruşunu gözler
«Ne de koyun kıyısında ateş kanatlı böceklerin
uçuşlarını
«Ancak ben yokken, Madam,
«Que la lauzeta mover»
«Seni Eblis'e çağırıyorum, bir haber sal
gördüm yapıcısını
«Ve bulucusunu türkülerin bu denli uzak kırlarda
«Öyle ki özgür bırakabilir onu
havada böylesine o ışık saçanı.»

E lo Sordels si fo di Mantovana
Yoksul bir şövalyenin oğlu, Sier Escort
Ve en büyük zevki ezgiler olan
ve haşır neşir saraydaki insanlarla
Ve sonunda Richard Saint Boniface'nin sarayına gitti
Ve sonunda onun karısına tutuldu
Cunizza da Romano,

Tutsaklarını azat etti bir Çarşamba
Mastanas et servos, tanık
Picus de Farinatis
ve Don Elinus ve Don Lipus
ve Farinato de Farinati'nin oğulları
«Kendisi özgür, istemi özgür
«Almakta özgür, tanıklıkta, satmakta, vasiyet bırakmakta.»
A marito subtrit ipsam...
dictum Sordellum concubuisse:
«Kış yaz onun güzelliğini söylüyorum
Gül nasıl güzelse, güzel öylesine yüzü,
Hem Yaz hem Kış onu söylüyorum,
Kar onu anımsatıyor bana.»
Ve Sairelser Sarlat'lıydı...
Theseus Troezeve'dendi,
Zehirleyeceklerdi onu
O biçimde olmasaydı kılıcının sapı.

(Çevirenler: Yurdanur Salman / İlhan Berk)

CANTO XII

Ve buraya oturmuşuz
duvarın dibine,
Arena romana, Diocletian'ın, les gradins
quarante-trois rangées en calcaire. (1)
Dazlak Bacon
Küba'daki bütün ufaklık bakır paraları topladı:
Un centavo, dos centavos,
«toplayıp getirin onları» dedi adamlarına.
«Getirip koyun büyük kulübeye,» dedi Dazlak,
Ve adamları getirdiler;
«Getirip koyduk büyük kulübeye»
Derdi Henry olsa,
Habanalı Nicholas Castano,
Onun da vardı birkaç kuruşu, ama ötekiler
Bir yüzde ödemek zorundaydılar.
Bir yüzde, ufak para istediklerinde
Halkın parası.
Dazlak'ın kârı
Para işindeydi.
«Başka işte iş yok,»
Diyordu Dazlak.
Uyurken iki zenciyi zincirlemiş kendine,
Guardia regia, beline zincirlemiş (2)
Geceleyin sıyrılıp kaçmasınlar diye;

(1) Roma alanında, Diocletia'nın, kalkerden sıra sıra dizilmiş kırküç basamak.
(2) Tütün idaresi bekçisi.

Şimdi artık Kübalılarca sevilmediğinden;
Ve ateşli hastalıktan 52 kiloya düştüğünden.
Manhattan'a döndü, en sonunda Manhattan'a.
24 Doğu 47'nci, ona rasladığımda,
İşi baskıcılık, yani acenta,
eski ahbaplarına gider,
İşyeri, Nassau Cad., baskıcılara iş dağıtır,
Ticari evrak,
ve sonra, sigorta,
İşverenlerin sorumluluğu,
garip bir takım sigortalar,
Genelevlerde yangın, vb., komisyon,
Haftada onbeş dolardan başlayan,
Pollon d'onthropon iden.
En dikkatsiz nakliye şirketlerini bilir;
insanın ayağını kolayca kaybedebileceği
Kötü yükleme makinalarında;
Sonra yangın, bir genelevin önünden geçerken,
Geliverdi, inanılmaz Hermes, kazara,
Malsahibinin *angeloları* ona gönderildikten
İki dakika sonra.
11.000 kazandırdı dört ayda adamlarına
bu Küba işinde,
Ama battılar,
Sonra kendi adına 40.000'e yükseltti parasını,
Bir keresinde, ama «tüm Wall St.i yutmak» istedi
Ve üç hafta sonra hepsini batırdı.
Habitat cum Quade, çok iyi adam,
Mons Quade, geniş saten kurdeleyle bağlı bir
monokl takar
(Başka yerde yazılı)
Dos Santos, José Maria dos Santos,
Duyarak tahıl yüklü bir geminin
Tagus koyunda karaya oturduğunu,
Tuttu bir açıkarttırmada satın aldı onu, *nemo*
obstract,
Bir tek o vardı artırmada. «Hay eşek!» «Mısır,

Tuzlu suda mahvolmuş,
İşe yaramaz, hiçbirşey yapamazsın onunla!» Dos Santos.
Bütün mal deniz suyunda çürümüş.
Portekizli Dos Santos delisi aldı bunu,
Sonra ipotek etti babasından ne kaldıysa,
e tot lo sieu aver,
Sonra süt domuzları, domuzlar, küçük domuzlar satın aldı,
Portekizin tüm etlik domuzları,
geminin yüküyle beslendi,
Birinciyi ipotek edip ikinciyi aldı, undsaweiter,
Portekizin etlik domuzları,
zamanla semirdi,
Ve Dos Santos da semirdi, Portekizli büyük toprak ağası
Şimdi babalarına döndü o da.
Bu işi suya-dökülmüş mısırla yaptı.
(Belki de su tuzlu değildi bu koyda)
Allah seni kahretsin Apovitch, Chicago, tek yer değil.
John Quinn
bir bankerler toplantısında,
usanıp talihsizlik hikâyelerini dinlemekden,
Usanıp pırıltılı temizliklerinden
ve o küçük beyaz halkalarından
Yeleklerinin iç tarafına taktıkları
Sanki iki yelekleri varmış gibi göstermek için,
Dürüst Denizcinin Öyküsünü anlattı onlara.
Usanıp mallarından mülklerinden,
karşısında öyle oturan bir sıra dizilmiş din adamları,
Müdürler, şirketlerle iş yapanlar,
Büyük kilise papazları, gecekondularda arazileri olan
Alias yüce tefeciler
tefecilerin şahı

Çalışanlardan vergi alan, yüzde 20lerini dilenen
ve geçim sıkıntısından yakınan,
Ve Brezilya güvenlik kuvvetlerinin sıkıştırmasından
(G.A. güvenlik kuvvetleri),
Ve tüm yatırımların genel güvensizliğinden
Yeni banka binalarına yapılan yatırımlar hariç,
banka binalarının verimi olan,
Ve bu yüzden de dağıtımı kolay olmayan,
Usanıp purolarına değen dudaklarının tiklerinden,
Dedi ki John Quinn:
Bir zamanlar dürüst, yoksul bir denizci varmış,
çok içermiş,
Lanet birisi, kavgacı, içkici, ve
Sonunda içki hastaneye boylatmış onu,
Ve ameliyat etmişler, ve zavallı bir orospu varmış
Kadınlar kısmında, çocuk doğurmuş tam bu sırada
Gemiciyi dikiyorlarmış, ve piç kurusunu getirmişler
Ve demişler ki ayıldığında:
«Bak! İşte senden bunu çıkardık.»

Ve çocuğa bakmış ve iyileşmiş,
Ve hastaneden çıktıktan sonra, içkiyi bırakmış,
Ve iyice iyileşince
başka bir gemiye yazılmış,
Ve aldığı parayı biriktirmiş,
Ve her aldığı parayı biriktirmiş,
Ve bir hisse sahibi olmuş gemide,
ve sonunda geminin yarısını almış
Sonra da hepsini
ve sonunda bir filosu olmuş;
Ve çocuğu okutmuş,
ve çocuk üniversitedeyken,
Yaşlı denizci yeniden yatağa düşmüş,
ve doktorlar ölüyor demişler,
Ve çocuk yatağının başucuna gelmiş,
ve ihtiyar denizci demişki:
«Evlat, yazık ki daha fazla dayanamayacağım,

«Sen gençsin daha.
Sana so-rum-luluk-lar bırakıyorum.
«Sen büyüyene dek beklemek isterdim,
«İşi devralacak duruma gelene dek...»
«Ama, baba,
«Bırak, benden sözetme sen, ben iyiyim,
«Sana dönelim, baba.»
«Hah işte, iyi söyledin evlat.
«Bana baba diyorsun, ama baban değilim.
«Senin baban değilim ben, hayır,
«Baban falan değilim senin, ama ananım,» demiş,
«Baban İstanbullu zengin bir tüccardı.»

(Çevirenler: Yurdanur Salman / İlhan Berk)

CANTO XIII

Yürüdü Kung
imparatorluk tapınağının yanından
sedir korusuna doğru,
sonra da ordan aşağı ırmak boyunca,
Ve yanında Khieu Tchi
ve alçak sesle konuşan Tian
Ve Kung 'Biz tanınmayanız,' dedi,
'Savaş arabacısı mı olacaksın?
'İşte o zaman tanınırsın,
'Ya da savaş arabacılığına mı başlasam, ya da
okçuluğa?
'Ya da söylevci mi olsam?'
Ve Tseou-lou dedi ki, 'Ben savunmaları
düzenlerdim,'
Ve Khieu dedi ki, 'Ben ilbay olsaydım,
'İlimi bundan daha iyi bir düzene sokardım.'
Ve Tchi dedi ki, 'Ben küçük bir dağ tapınağı
yeğlerdim,
'Törenleri düzenli olan,
ayinleri doğru uygulanan,'
Ve Tian dedi ki, elleri lütünün tellerinde,
Ve sürdü gitti alçak sesler
elini çalgısından çekince,
Ve ses duman gibi uçup giderken yaprakların altında,
Baktı sesin ardından:
'Eski yüzme yerimiz,
'Ve kalasların üstünden sıçrayan,
'Ya da çalılıklar arasında oturup mandolin çalan
çocuklar.'

Ve Kung hepsine eşit olarak gülümsedi.
Ve Thseng-sie bilmek istedi:
'Hangisi doğru cevap verdi?'
Ve Kung dedi ki, 'Hepsi doğru cevap verdi,
'Yani, hepsi kişiliğine göre.'
Ve Kung asasını kaldırdı Yuan Jang'a karşı,
Yuan Jang büyüğü olduğu için,
Çünkü Yuan Jang yolun kıyısına oturmuş,
bir yücelik alır gibi yapıyordu.
Ve Kung dedi ki
'Ey ihtiyar ahmak, bırak bunları,
'Kalk, ve işe yarar bir şey yap.'
Ve Kung dedi ki
'Saygı duy bir çocuğun yeteneklerine
'Temiz havayı içine çeker çekmez,
'Ama bir şey bilmeyen ellilik bir adamın
'Saygıya hakkı yoktur.'
Ve 'Prens toplamışsa çevresine
'Bütün bilginleri ve sanatçıları, zenginlikleri tam
olarak kullanılmış olur.'
Ve Kung dedi ki, ve bo ağacının yapraklarına
yazdı ki:
'Bir adamın içinde düzen yoksa,
'Çevresine düzen yayamaz;
'Ve bir adamın içinde düzen yoksa
'Ailesinin de düzeni olmaz
'Ve Prensin içinde düzen yoksa
'Ülkesini düzene sokamaz.'
Ve Kung 'düzen'
ve 'kardeşçe saygı' sözlerini verdi
ve 'ölümden sonraki yaşam'dan hiç söz etmedi.
Ve dedi ki
'Herkes aşırılığa kaçabilir,
'Hedefi aşmak kolaydır,
'Ortada sağlam durmak zordur.'

Ve onlar dediler ki: 'Bir adam cinayet işlerse
'Babası onu koruyup gizlemeli mi?'

Ve Kung dedi ki:
'Gizlemeli.'

Ve Kung kızını Kong-Tchang'a verdi
Oysa Kong-Tchang hapisteydi.
Ve yeğenini Nan-Young'a verdi
Oysa Nan-Young gözden düşmüştü.
Ve Kung dedi ki 'Wang ılımlılıkla yönetti,
'Ve devletin düzeni iyiydi onun zamanında
'Ve ben bile anımsıyorum
'Tarihçilerin yazılarında boş bıraktıkları bir günü,
'Bilmedikleri şeyler yüzünden, demek istiyorum,
'Ama galiba o zamanlar geçiyor.'
Ve Kung dedi ki, 'Kişiliğin yoksa
'O çalgıyı çalamazsın
'Şarkılara uygun bir ezgi çalamazsın.
'Kaysı çiçekleri
doğudan batıya eser,
'Ve ben düşmemelerine çalıştım.'

(Çevirenler: İlhan Berk - Sinan Fişek)

CANTO XXIX

İnci, koca küre, ve boş,
Sis gölün üstünde, günlük güneşlik,
Pernella concubina
Yeşil esvabının yeni ve altın dökülüyor üstüne elinin
Konsun diye oğlu mirasa
Veliahtın öldürülmesini bekleyip savaşta
Ama o gözükararmış, tutup zehirliyor küçük
kardeşini
Siena düküne atıp suçu
Ve öyle yapıyor bir uşakla
Pitigliano'ya götürüyor savaşı
Ve uşak anlatıyor pişman olup bunu
Nicola/büyüğü/Pitigliano'ya
Gerialan babasından o kaya parçasını
«hâlâ pek düşkündür kapatması Pernella'ya».
O gece kum bir fokun sırtı gibi
Donuk donuk ışıldıyordu fenerlerin altında.
Via Sacra'dan
/bilinmez hangi Triton'lar çenesinden kaçıp/
Açık havaya doğru
Tepeciği üstünden hippodromun:
Liberans et vinculo ab omni liberatos
Tıpkı dört elle dört yol ağzında
Buyruğuyla kralın ya da sacerdos'un
özgürlükleri bağışlananlar
-- Castra San Zeno'dakileri katmazsak...

Tanrı aşkına, Cunizza, babasının ruhunu
bağışlatmak için

- - Cehennem götürsün Zeno'lu hainleri
Ve beşinci kez baba olduğu Alberic'ti
Ve altıncısı Lady Cunizza.
Cavalcanti'nin evinde
anno 1265:
Serbestce giderlerdi hepsi tam azat sayılıp
Bütün köleleri Eccelin'in, babamın, yani da
Romano'nun
Castra san Zeno'daki Albric'le birlik olanlar bir yana
Onları da salıverdi
Gövdelerindeki cehennem zebanileri.

Ve altıncısı Lady Cunizza
Richard St Boniface'ye verilmişti ilkin
Ve onu Sordello ayırmıştı bu kocasından
Ve Tarviso'da yatmıştı onunla
Tarviso'dan sürülüp atılana dek
Ve o da Bonius adlı bir askerle çekip gitmişti
nimium amorata in eum
Ve oradan oraya dolaşıp durmuştu
«Bu yıldızın ışığı yıktı beni»
Çılgınca eğlenerek
Ve borç üstüne borç yaparak
Ve Bonius öldürüldü bir pazar günü
Ve artık Braganza'lı bir lordun kapatmasıydı
Ve daha sonra da bir ev Verona'da.

Ve Juventus kaldırıp döşeme tahtalarına dikilmiş
gözlerini göğe doğru
Dedi ki: «Ölümsüz...
Dedi ki: «Zamanımızdan on bin yıl sonra...
Ya da dedi ki: «Koninin ucundan başlayarak
Yapılır eşi.»
Sonunda kösnülü Juventus, eylülde,
serin havada, gök kubbe altında,
Daha cenaze yönetmeninin evinin önüne gelmeden,
Kızlarının davranışları bir yığın yoruma yolaçmıştı.
Ama ihtiyar bilmiyordu neler duyduğunu

Anımsamıyordu sözü neyin yönelttiğini.
Dedi ki: «Biliyordum, bildiğimi,
Nasıl yok olur bilmek bilinirken?»
Böylece Yaşlılar Kurulu Başkanı'nın çimenliğinde
Sürdürdü durdu gezintisi:
«En hafif şeydir nesne,
«Saman tozu, top yapılıp, savrulursa havaya
«Kuşkusuz ezilir ağırlığı altında,
«Işık gözlerden de doğabilir;
«Başımın üstündeki kürede
«Yirmi ayak çapında, otuz ayak çapında,
«Cama benzeyen, parlak yüzeyli - -
«Pek çok yansıma olur
«Devinimlerini, dönüşlerini izleyebilir insan
Başını bir aşağı bir yukarı kaldırarak.»
Sonra da yürüdü amatör maden öğrencisine doğru
Ki iflas etmiştir sonra;
Yürüdü geçti önünden semtin soytarısının,
Jo Tyson'un, fotoğraf makinesi olan. Çarpık
bacaklıydı kızı
Ve evlenmişti oğluyla devlet meclisi üyesinin.

O-hon dit que-ke fois au vi'-a-ge...

Geçti üç emekli rahibin evini
Ki enikonu kültürlü insanlardı sürdürmek için
uğraşlarını
Bitkinlik seslenmişti bitkinliğe
gülhatmi kökü kebabı üstüne
/Konuşalım geçmişinden insanların/
İşledi iliklerine haykırmaları gramafonun
/Haydi...
Haykırmaları bayağılığın.../
Kesintisiz sürüp giderdi cırcır böcekleri
Boş bir gururla döner erden kızlar evlerine
Boş bir öfkeyle
Dönmüştü gidip gelmelerine delikanlı,
Ve Jasban vurdu da vurdu,

Ellilik adam daldı böylece düşüncelere
Belki de daha iyiydi böylesi.
Olduğu gibi kalsındı herşey.
Mitolojik kabuk yatıyor ormanın yosunları üstüne.
Ve ona sorular soruyor Darwin üstüne.
Ve yakıcı ateşiyle düş gücünün
Karşılık veriyor bir «Deh! nuvoletta...»yla
Acılar verecek ayrılışı kadına.
Sürüklenişi yosunun körfezde:
Bir yolgösterici arar kadın, bir danışman,
Onurla ele geçirmeye çalışır işi adam
Atalarının izinden yürüyebilmek için;
daha büyük bir anlayışsızlık mıdır?
Daha büyük bir anlayamama olamaz
Yaşlıyla gencin arasında olandan.
Anlamın ardından gider genç;
Orta yaşlılarsa doyurmak için tutkularını.
Kurudu artık deniz yosunu, ve işte yüzdü,
us sürüklenir, yosun, ağır gençlik, kayar gider,
Yayılıp kayalara, ağarıp ve artık yüzmüştür;
Wein, Weib, TAN AOIDAN
İkincisidir bunların başta geleni, dişi
Bir öğedir, kadın
Bir karmaşadır
Bir ahtapot
Biyolojik bir işlem
ve uğraşırız tamamlamaya...
TAN AOIDAN, tutkumuz, sürükleniş...
Ailas e que'm fau miey huelh
Quar noi vezon so qu'ieu vuelh.
Dut yaprağımız, kadın, TAN AOIDAN,
«Nel ventre tuo, o nella mente mia,
Evet, Milady, kesinlikle söyle, varsa
Eğer doğru yapılmış birşey sizde.»

«Faziamo tutte le due...
«Hayır, olmaz rüşvet odasında.» Hanım

Çok soğuk diyor rüşvetodası için. Des valeurs,
Nom de Dieu, et
encore des valeurs.

Bir deniz altıdır kadın, bir ahtapot, bir
Biyolojik işlem,
Bu yüzden Arnaut döndü orada
Bir dalgalı şekil oyulmuştu taşa başının üstünde
Sarmal uç aynı düzlemdeydi kuyunun ağzıyla
Ve kesme taştan kule onun da yukarısında,
diyordu ki:
«Korkuyorum ölümden sonraki yaşamdan.»
Ve kısa bir duralamadan sonra:
«Şimdi, hiç olmazsa, şaşırttım onu.»
Ve bir başka gün ya da ikindi, gün batımına yakın
meydanda
/les gradins/
Bileğinde ufak bir dantel
Ve pek de temiz olmayan bir dantel...
Ve ben, «Ama bu yıkıyor beni,
Altediyor, demek istiyorum ki anlamıyorum bunu;
Bu ölüm sevgisini onlardaki.»
Bir düşünelim insaların özümlenmesini
nodum orto jubare;
Kule, fildişi, açık gök
Fildişi katılıp kalmış gün ışığında
Ve solgun aydınlığı göğün
Phoibos'u dar baldırların,
Çiçek kesiyor yeli, Helios'un yardımıyla
Işık ucu tanrısı, ve nisan
Esti ayakları dibinde Tanrı'nın,
Güzellik bir eşek arabasında
Oturmuş üstüne beş çuval çamaşırın
Bu Perugia yolu olmalıydı
San Piero'ya giden. Kahverengi topazdan gözleri,
Pınar suyu kahverengi kumlar üstünde,
Yamaçta ak tazılar,

Parıldaması suyun, ışıklar ve gemi,
Gümüş gagalar gecenin içinde,
Taş, dal üstüne dal,
lambalar sıvılaşır suda,
Gölgesinin kara gövdesi yanında bir çam
Ve gölgenin kara gövdeleri tepede
Eridi ağaçlar havada.

(Çevirenler: Güven Turan / İlhan Berk)

XXXVIII. CANTO'DAN

Bir fabrikanın
bir başka yönü de vardır, biz buna mali yönü deriz.
İnsanlara satınalma gücü verir (ücret, tahvil
ki bunlar satınalma gücüdür) ama aynı zamanda
fiyatların nedenidir
ya da değerlerin, mali, mali değerlerin demek
istiyorum.
İşçilere para verir, tüketim maddeleri için para verir.
Ücret ve tahvil olarak ödediği
nakit kalır, satınalma gücü olarak, ve bu satınalma
gücü daha azdır,
kaçınılmaz olarak, kafa gücünüz batsın, daha azdır
fabrikanın yaptığı toplam ödemelerden
(ücret, tahvil VE ham madde ödemeleri
banka masrafları, vb. olarak
falan, yani bütünü, yani toplamı
bunların eklenir toplam fiyatlarına
o fabrikanın meydana getirdiği, herhangi bir
batasıca fabrikanın,
ve bir takıntı vardır ve dolayısıyla olmalıdır
ve satınalma gücü asla
(bugünkü düzende) yetişemez
fiyatlara,
ve öylesine parlak öylesine köreltici oldu ki
ışık
bu katında cennetin
insanoğlunun aklı şaştı kaldı.

(Çevirenler: İlhan Berk - Sinan Fişek)

CANTO XLV

USURA'YLA (x)

Usura'yla yoktur kimsenin bir evi iyi taştan
her parçası düzgün kesilmiş, iyi oturan
ve süslerle kaplanabilsin yüzü,
usura'yla
kimsenin kilisesinin duvarında boyanmış bir
cenneti yoktur
harpler ve lütler
erdenin bir haber aldığı ya da
ve izdüşümünü düşürdüğü halenin bir yarıktan,
usura'yla
kimse göremez Gonzaga'yı kalıtlarını ve
kapatmalarını
dayanmak ya da birlikte yaşanmak için
yapılmamıştır hiçbir resim
ama satmak ve çabuk satmak için yapılmıştır
usura'yla, doğaya karşı suç,
usura'yla daha bayat bir kırıntı halinde ekmek
kuru kağıt gibi
dağ buğdayı yok, güçlü unu yok
çizgi kalınlaşır usura'yla
usura'yla kesin sınır yok
ve kimse evini kuracak yer bulamaz.
Taş ustası taşından ayrı
dokumacı tezgahından ayrı

(x) Usura: Tefecilik.

USURA'YLA
yün çarşıya gelmez
koyun kâr getirmez usura'yla
usura mürendir, usura
kızın elindeki iğneyi köreltir
ve çıkrıkçının kurnazlığını yokeder. Pietro Lombardo
gelmedi usura'yla
gelmedi usura'yla Duccio
ne Pier della Francesca; ne Zuan Bellini usura'yla
gelmedi
boyandı ne de 'La Calunnia'.
Gelmedi usura'yla Angelico; gelmedi Ambrogio
Praedis,
Gelmedi taşları *Adamo me fecit* imzalı bir kilise.
Usura'yla olmadı St. Trophime
Usura'yla olmadı Saint Hilaire

Usura keskiyi paslandırır
Usura işle işçiyi paslandırır
tezgahtaki ipi kemirir
hiç kimse altın öremez onun örneğiyle;
usura yaralar maviyi, sökülür kırmızı
zümrüt Memling'ini bulamaz
Usura rahimdeki çocuğu öldürür
Delikanlının sevgisini durdurur
Yatağa felç getirir, yatar
genç gelince güvey arasına
DOĞAYA KARŞI
Orospular getirmişler Eleusis'e
Şölenlere konmuş cesetler
usura'nın isteğiyle

(Çevirenler: İlhan Berk - Sinan Fişek)

CANTO XLIX

Yedi göl için, ve sahipsiz bu şiirler:
Yağmur; ıssız ırmak; bir yolculuk,
Donmuş buluttan boşanan bir yalım, bir sağnak
akşam alacasında
Bir fener vardı kulübenin damı altında.
Ağır kamışlar; yatık;
Ve ağlar gibi konuşuyor bambular.

Güz ayı; tepeler yükselir, sarar gölleri
Batan güneşe karşı,
Bir bulut perdesi akşam,
Bir bulanıklık dalgalar üstünde; ve sivri,
Uzun, kimyon filizleri aralarında,
Dondurucu bir ezgi kamışlarda.
Tepenin ardında keşişin çanı
Gider esintide.

Nisanda geçti burdan yelken; döner belki Ekimde
Silinir gümüş renginde kayık; usulca;
Parıldar güneş bir başına ırmakta.

Çarptığında şarap rengi bayrağa gün batımı
Tüter eğik bacalar çapraz ışıkta
Gelir sonra kar koşuşturur ırmakta
Ve yeşime keser dünya
Fener gibi yüzer ufak kayık,
Pıhtılaşır sanki akan su soğuktan. Ve San Yin'de
Düşkündür eğlenceye halk.

Süzülüp iner yaban kazları kum kıyıya,
Bulutlar toplanır pencere boşluğuna
Geniş su; güzle sıralanır kazlar
Takırdar üstünde kargalar balıkçıların fenerlerinin,
Bir ışık kımıldar kuzey kıyısında göğün;
Ve dürter çocuklar kayaları karides arar.
Bin yedi yüzlerde geldi Tsing bu dağ göllerine.
Bir ışık kımıldar güney kıyısında göğün.

Devlet zenginler yaratarak mı borçlanır?
Rezillik bu; yani Geryon.
Hâlâ Ten Shi'ye dek uzanır bu kanal.
Oysa laf olsun diye yaptırmıştı eski kıral bunu.

KEI	MEN	RAN	KEI
KIU	MAN	MAN	KEI
TITSU	GETSU	KO	KWA
TAN	FUKU	TAN	LAI

Gün yükseldi mi: Çalış
Battı mı: dinlenmeli
Kuyu aç ve iç suyunu
Tarla kaz; tahılını ye
Hakanlık gücü mü? Ama bize ne?

Dördüncü olarak; boyutları dinginliğin.
Yaban hayvanları bastıran güç.

(Çevirenler: İlhan Berk Güven Turan

CANTO L

«Devrim» dedi Bay Adams «oluştu
kafalarında insanların
Lexington'dan onbeş yıl önce»,
Peter Leopold'un zamanıydı bu
Kont Orso cenapları ve soyunun
soyundan gelen oğlu ve elbette yöneticisi
sivil ve suçluluk adaletinin adı geçen yerde

Medici'ler tahta çıktığında borç 5 milyon
indiklerinde ondört milyon
ve kârı en iyi geliri yeyip bitirdi

ilk aptallık yün bükme makinaları kurmaktı
İngiltere ve Flandr'da
sonra İngiltere ham yününü vermedi, ve bu
takası dondurdu
1750'de kökünü kazıdı sanatların
ve Leopoldo vergileri indirdi
'Un' abbondanza che affamava' olduğunu anladı (1)
diyor Zobi
Leopold faiz borçlarını da indirdi
ve Cezvitleri kapı dışarı etti
ve Engizisyona son verdi
1782
ve Bay Locke'un faiz üzerine
denemesini getirdiler

(1) Bir yanda bolluk bir yanda açlık.

ama Cenova ticareti elimizden aldı ve Livorno
İngiltere'yle barış anlaşmasını sürdürdü Livorno'nun
zararına
yani Livorno ticareti zarara uğradı
Te, admirabile, o VashinnnTTonn!
Livorno malı Cinovalıların kıçına sokuldu
sözüne ve anlaşmasına bağlı kaldı çünkü Toskana
Voi, popoli transatlantici admirabili!
dedi Zobi, altmış yıl sonra.
«Konudan biraz ayrılmamızı bağışlayın» dedi
Zobi:
Amerika kızımızdı bizim ve uygarca erdemleri var
VashiNNTonn'un.
ve Leopold devlet borçlarının üçte ikisini
azaltmayı düşündü
yürürlükten kaldırmak için
ve sonra onu imparator yaptılar
cehennemin batağına, Viyana'nın çamuruna,
Avrupa'nın göbeğine, tüm kafa kötülüklerinin
kara deliğine, Franz Josef kokan o özel yere,
mutlak çürümüşlük içindeki Matternich'in cinayetine,
soysuzlaştırılmış döller arasına,

Ama Ferdinando bir Anschluss çıkardı ve Paris
infilâk etti

«dinsel denen kimi uygulamalar» dedi Zobi
«ekonomik konularda deney eksikliği»
Altıncı Pius, enayilik papası, hiçbir Yahudi Tanrı
tutmazdı ONU iktidarda.
Bu yüzden MARENGO zamanında ilk Konsül
şöyle yazdı: Ben barış bıraktım. Savaş buldum.
Sınırlarınız içinde düşmanlar buldum
Toplarınız düşmana satılmış
1791, temsilci hükümetin sonu
18.inci Brumale, Kasım'ın 10'u
14 Haziran, 1800 MARENGO

Mars, demek burada, düzen demek
O gün yenenlerle Doğru kazandı
    çoğunluk koydu ağırlığını yanlışa karşı
m.s. 1800
    kâr yüzde 24
ve dedikleri gibi «ticaret yavaşladı»
1801 triomvirler Leopoldinler gibi olmak istediler.
Portoferraio'da eski muhafızların bini
    ve yılda iki milyon, ve bunun yarısı
        İmparatoriçe'ye geri verilebilir
Elba'dan
    iklimin ılıklığı
ve yabancı uyrukluların inceliği için
    bir İngiliz gemisinden indiler
Ve Perdinando Habsburg (ama Lorraine soyundan)
ailenin temiz yanının gerçek adı bu
borçsuz bir devleti geri aldı
    kasalar boş
ama devlet borçsuz
İngiltere ve Avusturya despotlardan yanaydı
                ticaretle bir
düşünerek
    Papa'yı yeniden başa geçirdiler ama
cumhuriyetler kurmadılar: Venedik, Cenova, Lucca
ve Polonya'yı böldüler ruhlarında sömürü
ve ellerinde kanlı baskı
ve o köpeoğlusu, Rospigliosi,
Toskana'ya geldi eski Toskanalıları köle yapmak
                için.
        İngiltere tahtında..... Avusturya tahtında
Ruhlarında sömürü ve kafalarında karanlık
ve boşluk, dört George da yağlı şişmandı
Ve İspanya'da pislik vardı, Wellington da bir Yahudi
                pezevenglydi
ve etkilediklerini bilmeyecek ölçüde beyinsizdi.
«Dükü bırakın, altın peşinden koşun!»
Ruhlarında sömürü ve yüreklerinde korkaklık

Kokmuşluk kafalarında ve çürüme
İki yara yanyana işledi, Gentz ve Metternich,
cehennem dışkısı Metternich
Bugünkü gibi pislik kokuyordu
«Incostante gemisinden»
cehennem kusmasına karşı yüz gün
Umut, Mart'tan Haziran'a tükürdü
Yok, eğerinden
Grouchy gecikti
Bentinck'in sözü, elbette,
tutulmadı İngilizlerce. Cenova Sardunya
egemenliğinde. Umut
Cannes'dan sıçradı, Mart. Flandr'a.
«Değil bu»
dedi Napolyon, «o pis anlaşma yüzünden
ama Zeitgeist'a karşı çıkmak için bu! Yıkımım oldu
benim,
Çağıma karşı gidişim, geriye dönerek»
OBIT, aetatis 57, D. Alighieri'den beşyüzyıl sonra.

Değil, herhalde, il sesso femininelı'yi en çok
lekeleyen
ve bizim onu beğenmemize yol açan şey için, söz
etmeleri Marie de Parma'dan
dul karısından onun.
İtalya sonuna dek soyutlamalara uğradı.
1850, diye yazıyor Zobi,
Parlak soyutlamaları izleyerek.
Mastai, Pio Nono. D'Azeglio sürgüne gitti
ve böylece Ekim'in 30'unda Lord Minto
Arezzo'daydı (sanıyorum ki Bowring ondan önce
oradaydı) ve
Kalabalık EVVİVA diye bağırdı
EVVİVA Tarih Anlaşması
ve Minto Evviva Leopoldo diye bağırdı
Evviv INDIPENDENZA, bu yeni Leopoldo'ydu
oysa Minto yavaşlıktan ve güvenlikten yana.

Lalage'ın gölgesi freskonun dizlerinde dönüp duruyor
Ve kayboluyor Dirce'nin gölgesinde
Ve şafak çakılmış ve kımıltısız duruyor
yalnız biziz ikimiz devinen.

(Çevirenler: Yurdanur Salman / İlhan Berk)

CANTO LXXVII

Ida'nın köşeli çınarı yanında
40 kaz toplanmış
(küçük kızkardeş beş-paraya oynayan)
bir pax mundi düzenlemek için
Sobr 'un zecchin'!
Cassandra gözlerin kaplanlar gibi,
içlerinde yazılı bir tek sözcük yok
Senin de var ben hiçbir yere gitmedim'in
bir hastalık evine ve yok
sonu bu yolculuğun.
Satranç tahtası çok kaypak
kareler çok düz..... savaş tiyatrosu.....
'tiyatro' iyidir. İstemeyen insanlar vardır
onun bitmemesini

ve şu zenciler çamaşır ipinin yanındaki müthiş
benziyorlar
del Cossa figürlerine
Küfretmiyor doğaya üstlerindeki yeşil
2 aylık yaşam dört renk içinde
ter flebiliter: Ityn
Janus tapınağını kapatmak için bifronte
iki-yüzlü piç
«ve ekonomik savaş başladı»
Napolyon iyi bir adamdı, bizim
20 yılımızı aldı onu.....
Mussolini'yi etmemiz 20 yıl sürmeyecek»
dendiği gibi via Balbo Kraliyet Kimya Sanayiinde
kardeşi.

Şirketler çöktü ta Avignon'a dek...
...kırmızı deri defterim benim
pax Medicea
Napoli'de kendi konuşmasıyla, Lorenzo
inoltre lirikler bırakan
insanların bugün bile söyledikleri
«alla terra abbondonata»
izledi onu Metastasio;
Programma di Verona'da «alla» non «della»
eski üslupçu el yitirmemiş hâlâ ustalığını
ve gölün bu yakasından akan su
Sirmio'da hiç olmadığı gibi dingin
kemerlerin altında

Foresteria, Salo, Gardone
Cumhuriyeti düşlemek için. San Sepolchro
madenler içinde dört piskapos
alevlerin yaladığı, kalıntılar ortasında, la fede-
mihrapta görülen eski kalıntılar.
«Suçu alacak birisi gerek bir yanlışlık yaparsak»
Goedel'in sinsi başı onların ortasında,
Naxos'tan çıkan adam Fara Sabina'dan geçti
«gece kalırsanız»
«evet, hepimize bir tek oda var»
«paranın önemi yok»
«hayır, bu ekmeğe para istemez»
«minestra için de»
«Kadınlardan başka birşey kalmadı burda»
«Buraya dek sürükledik, dayanırız (il zaino)
Yok, size birşey yapamazlar.
«Kim *demiş* o Amerikalı diye»
brandada dingin bir şekil, Bologna
«Gruss Gott», «Der Herr!» «Tatile ist gekommen!»
Uzun sancakların yavaş yavaş kalkışı
Roma profugens Sabinorum in terras
ve kurdu kenti ..... soylu ünü olan
ve latin halkı adlarını aldılar onun

Latium'a tanrılarını getirerek
ıvır zıvırı saklayarak
«Önce o tanrılarını getirdi Latio'ya»
«herbiri kendi adıyla»
içlerinde sesler olan, elleri dizginlerde
Gaudier'nin sözü karartılmadı
ne de yaşlı Hulme'nin, ya da Wyndham'ın,
Mana aboda
Ensesinde sadistliğin dokunuşu
tinting adalet, 'Steele korkunç bir ad bu.»
dedi/neşeli düşünceli zenci
Kan ve Katliam yardım etmek için ona
helanın orda repartee konuşması
taburesinin tahtası gibi dimdik 'gururu'
Amerika'ya varınca alırsın onu
Burda boşuna uğraşma
sakallı baykuş kedi gibi bağırıyor
Pallas ..... destekle beni
«tanım bir kutu kapağının altına kapatılamaz»
ama jelatin silinirse nerede kalacak yazı?
«ki orada hiçbir sorumlu kişi yok
bir ön adı var, bir son adı ve adresi»
«hak değil bir görev»
o sözcükler hâlâ iptal edilmemiş duruyor.
«Presente!»
ve merrda tekelcilere
alçaklar sürüsünün hepsine
Bıraktı esir ticaretini, çölü dize getirdi
ve ödünç domuzları korkuttu
Sitalkas, iki yüzlü Sitalkas
«rahip değil, suçlu»
dedi Allen Upward
bir bokluk olduğunu biliyordu, o (Pellegrini)
dediğinde/:para orda.
Bilgi kayboldu Justinian'la, ve Titus ve Antoninus'la
(«kanun yönetir denizi» lex Rhodi anlamına)
devletin özel yıkımdan pay aldığı

Hayır! Ya da özel mülkün öyküsü
Rostovtzeff (Rostovtzeff miydi?)
narhlı fiattan beter birşey yoktur
birkaç yıllık ortalama
Mencius III, 1. T'ang Wan Kung
3 Bölüm ve 7 dize
Hoş geldin, Ey Ağustos böceği gürültücüm, ama
ötmemelisin yat borusundan sonra.
Nöbetçinin şapkası quattrocento
o-hon dit que'ke fois au vi'age
qu'une casque ne sert pour rien
'hien de tout
cela ne sert que pour dorner courage
a ceux qui n'en ont point de tout
Böylece Salzburg yeniden açıldı
Qui suona Wvolfgang grillo
P° viola da gamba
insan Garda Gölünde meyhane açmaktan kötü
şeyler de yapabilir
böylece düşünür insan
Tailhade'yi ve «Willy»yi (Gauthier-Villars)
ve Mockel'i ve La Wallonie'yi..... en casque
de crystal rose les baladines

Nevsky'deki pastacı dükkânıyla
ve Sirdar, Armenonville ya da Kaşmiri kayık-evler
en casque de crystal rose les baladines
Bay Mozart'ın evini alt üst etmişler
ama yeni konser salonunun kapısına
dokunmamışlar
Ve o dedi ki, San Zeno'daki imzalı sütunlara bakarak
«nasıl olur da mimar olabilir allahaşkına
sütunlarımızı tonlarla ısmarlarsak?»
kırmızı mermer, çevresine taştan kemer atılmış,
dört kat
ve Farinata, avluda diz çökmüş,
Ubaldo gibi yapılmış, ırk bu,

Can Grande'nin sırıtışı Tommy Cochran'ınkine
benziyor
«E fa di clarita l'aer tremare»
böyle yazılmış, ve saklanmış (ya da imiş)
Verona'da
İşte böyle arenanın orda oturduk
dışarda, Onlar (thiy) ve il decaduto
dantel kolluklar bilek kemiklerinin üstüne dökülmüş
Rochefoucauld'yu düşünerek
oysa program (Cafe Dante) edebi bir program
1920 ya da
o sıralarda ne yayınlanmıştı ne de izlenmişti
dedi Griffith, bundan yıllar önce: «Etkileyemeyiz
onları
ekonomi gibi soğuk birşeyle Bana yalvardılar
gelmeyeyim diye buraya (Londra'ya) Parlamentoya'
Aram vult nemus
yağmur altında gibi mihraplar
soruyorlar aldanmaların (akıl karışıklığının) nasıl
keşfedileceğini
«Kao-yao'yu seçtiler ve bütün alçaklar yok oldu»
«I. Yin'i seçtiler ve bütün alçaklar defolup gitti.»
2 saatlik yaşama, giderlerken biliyorlardı
senatoda korkunç bir kavga olacağını
Lodge, Knox karşı çıktı dünya karışıklığına
Tüm kamarada iki kişi var onu tutan Bacchus'ün
sıkıştırması
harekete geçti o allahın-belası yasayı kaldırmak için
Sayı XVIII
Bay Tinkham
Cenova tefecilerin gübre yığını
Kurbağalar, ingler, birkaç hollanda
pezevengiyle birlikte
üstünün tuzu biberi zorbalığa öncülük olmak üzere
ve herzamanki kokkuşmuşluk
ayrıntılar için Odon'ın derli toplu küçük kitabına
bakınız

,yani, daha açık olan ayrıntıların birkaçı için,
dipteki koku sömürü kokusu ve METATHEMENON
ve Churchilli'nin Midas'a dönüşü radyodan
yayınlandı yalanlarıyla.
'Artık gerekli değil', vergiler artık gerekli değil
eski biçimiyle (para) yapılan işe göre hesaplanan
bir örgütün içinde ölçülmüş ve insan isteklerine
göre ayarlanmış
ulusun içinde ya da örgütün

ve oranlı olarak kesilmiş
kullanılanlara ve aşınanlara
à la Wörgl. Dedi/insan/düşünmek zorunda bunu
ama asıldı öldü topuklarından düşüncesi
öneri halindeki
eyleme dökülmeden etkili olarak
«Bir domuz için», dedi Jepson, «bir kadın için».
Rezaletleri için sömürünün,
Kısrağın Çalınması, casûs bellorum, 'mitler'
çağırıyor Bay Wilson, Thomas Woorrow değil,
Harriet'in canlı mirasçısı
(onur payesi iki kez çizmeleri ayağında)
Wellington'dı bu
ve hırsızlık ana motifse hükümette
geniş bir şekilde
elbette olacak ufak tefek çalmalar
Sosyalistler süs eşyası olarak kırmızı balık
kullandıkça
insanların kafasını paranın yaratılışından başka
yere kaydırmak için
birçok insanın davranışı videt et urbes.....
ce rusé personnage, Otis, böylece Nausikaa
çamaşırları topladı ya da hiç değilse bakmağa gitti
hizmetçiler sallanmasın diye
ya da oturdu pencerenin yanına
Bagni Romagna'da hiçbirşeyin olamayacağını bilerek
ve alayla yolcuya bakarak

Cassandra gözlerin kaplanlarınki gibi
içlerinde ışık yok
nilüfer yiyen, ya da tam nilüfer değilse bile,
çiriş otu
Gentildonna olmak dağlarda yitik bir kent olmaktır
demir parmaklıklı bir balkonda
arkasında bir hizmetçi
Lope da Vega'nın bir oyununda olabileceği gibi
ve insan gider böyle, yalnız değil,
No hay amor sin celos
Sin segreto no hay amor
Dona Juana la loca'nın gözleri
Cunizza'nın gölgesi al triedo ve o kehanet
havada
hiçbirşeyin olmayacağını söyleyen çavuşların
görebileceği
Tre donne interno alla mia mente
ama konuşmayı sürdürmek için,
Olivia'nın merdiverlerinde o romanın cansıkıntısı
onun gözünde
o taş açıdan onun tüm görünüşü
parmaklıklarla, bir kutuplaşma
ve beyaz öküzlerin sağlamlığına gelince bütün
bunların içinde
belki yalnız Dr Williams (Bill Carlos)
anlayacaktır onun önemini,
onun bereketini. Arabanın içine koyardı/o.
Çadırın tepesinin gölgesi köşedeki mandala vuruyor
saati gösteriyor. Ay yarılmış, Lucca'dan yakın
bulut yok.
İlkbaharda ve sonbaharda
'İlkbaharda ve Sonbaharda'

hiçbir
haklı
savaş
yoktur

(Çevirenler: Yurdanur Salman İlhan Berk)

CANTO LXXXI

Kalır seninle gerçekten neyi seversen,
gerisi boş
Gerçekten neyi seversen alınmaz elinden
Neyi seversen gerçekten senin asıl kalıtındır
Kimin bu dünya, benim mi, onların mı
kimsenin değil mi yoksa?
Ne ki göründü onlar geldi önce, ve böylece sonra
elle tutulanlar
Cennet, sofalarında da olsa cehennemin,
Neyi seversen gerçekten senin asıl kalıtındır.

Devdir karınca canavar evreninde.
Çıkar at kof benliğini, insanca değil
Edinilmiş gözüpeklik, edinilmiş düzen, edinilmiş
yücelik ya da
sıyır at kof benliğini, sıyır at, dedim.
Öğren yeşil evrenden yerin neresi
Bir bulgular dizisinde, gerçek sanatçılıkta ya da,
Sıyır at kof benliğini,
Paquin sıyır at!
Aşmış çoktan senin inceliğini yeşil miğfer.

'Kendi efendin ol, o vakit sayarlar seni'
Sıyır at kof benliğini
Doluyla dövülmüş bir köpeksin
Şişmiş bir saksağan saralı bir güneş altında,
Yarı kara yarı ak
Kanadını kuyruğundan ayıramayan
Sıyır at kof benliğini

Bayağı ne denli kinin
Yalanla dolanla beslenmiş,
Sıyır at kof benliğini,
Yıkmakta birebir, verirken açgözlü,
Sıyır at kof benliğini
Sıyır at dedim.
Ama hiçbir şey yapmamaktansa yapmış olmak
bu kof benlik değildir bak
Dürüstçe bir kapıyı vurmak
Bir Vurdumduymaz açsın diye (1)
Toplamak canlı bir geleneği havadan
fethedilmemiş bir yalımı güzel yaşlı bir gözden ya da
Bu kof benlik değildir bak.
Yapmamaktadır, ordadır asıl yanılgı,
Asıl yanılgı bocalayan çekingenliktedir.

(Çevirenler: Yurdanur Salman / İlhan Berk)

(1) Blunt'ı, vurdumduymaz, duysusuz diye çevirdik. Ama öyle de bırakılabilirdi. Pound, birçok Kantolarında yaptığı gibi Blunt'ı büyük harflerle yazmış, onu simgeleştirmiş, bir özel isim haline getirmiş.

POUND'UN MEZARTAŞI İÇİN ODE

Üç yıl çağına ayak diretip
Şiirin ölü sanatını diriltmeye savaştı
En seçkin olanı bulmak için eski anlamda
Oysa bu, tâ başından yanlıştı.

(Çeviren: Hilmi Yavuz)

EZRA POUND'IN YAŞAMINDA ÖNEMLİ TARİHLER

1885 Ezra Weston Loomis Pound, 30 Ekim'de, A.B.D. de, Idaho eyaletinin Hailey kentinde doğdu; babası o zaman A.B.D. Tapu Kayıt Görevlisi, sonra A.B.D. Hazine Dairesi'nin Philadelphia'daki Darphanesinde Yardımcı Ayarcı olan Homer Pound, annesi Henry Wadsworth Longfellow'un soyundan gelen Isabel Weston Pound'du.

1898 Büyük halasıyla çıktığı Avrupa gezisinde Venedik'e gitti.

1901-5 Pennsylvania'da Üniversitedeyken Hugo Rennert'in öğrencisi oldu, sonra New York Eyaletinde Hamilton College'e gitti; William Pierce Shepherd burada Roman Dilleri profesörüydü.

1994 Kantoların ilk belirtileri.

1905 Hamilton College'den Ph. B. derecesi aldı.

1906 Pennsylvania Üniversitesi'nde, Roman Dillerinden M.A. derecesi aldı. Kendisine Romanoloji çalışması için Harrison bursu ve-

rildi; Pound, Lope de Vega'da çalışarak Avrupa'yı dolaştı.

1907 Indiana'daki Crawfordsville kentindeki Wabash College'de Fransızca ve İspanyolca okutmanlığına atandı. Dört ay sonra, parasız bir burlesk sanatçısına yakınlık göstermek ve onu evinde barındırmakla suçlanarak işinden atıldı.

1908 Cebelitarık, İspanya ve Güney Fransa'dan geçerek ilk şiir kitabı **A Lume Spento**'yu kendi parasıyla bastırdığı Venedik'e gitti. Londra'ya geldi ve Regent Street Polytechnic'te Ortaçağ Roma edebiyatı okuttu. **Sonbahar A Quinzaine for this Yule**'ı yayımladı.

1909 **Personae of Ezra Pound; Exultations of Ezra Pound.** T.E. Hulme, W.B. Yeats ve Ford Madox Ford'la tanıştı.

1910 **The Spirit of Romance; Provença** (şiirlerin ilk Amerika baskısı). Wyndham Lewis'le tanıştı. Pennsylvania ve New York'a kısa bir yolculuk yaptı; orada John Quinn'le tanıştı.

1911 **Canzoni of Ezra Pound.**

1912 **The Sonnets and Ballate of Guido Cavalcanti; Ripostes.** Pound, Harriet Monroe'nun yayınladığı **Poetry: A Magazine of Verse**'in yurtdışı şiir yayımcısı oldu. İmgecilik Okulu **Ripostes**'da tanımlandı.

1913 'Bir İmgeciye göre yapılmaması gereken

birkaç şey', **Poetry**'nin Mart sayısında çıktı. Pound, W.B. Yeats'in yazmanı oldu.

1914 **Des İmagiste: An Anthology**'yi yayınladı. **Forthightly Revie*w***'da 'Vorticism' yayınlandı. Pound, Wyndham Lewis'in **Blast**'ına (1914-15) yazı verdi. James Joyce'un **Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portrasi**'sinin basıldığı Egoist'in edebiyat yönetmeni oldu. **Nisan** Dorothy Shakespear'le evlendi. T.S. Eliot'la tanıştı.

1915 Fennollosa'nın elyazmaları üzerinde çalıştı; bunlardan **Cathay**'ı yayınladı. İçinde T. S. Eliot'ın şiirleri bulunan **Catholic Ahthology**'yi yayınladı. **The Cantos of Ezra Pound** üzerinde çalışmağa başladı.

1916 **Lustra**; **Gaudier-Brzeska**; (Ernest Fellonosa'nın notlarından) **«Noh» or Accomplishment** ve **Certain Noble Plays of Japan**'ı yayınladı.

1917 **Poetry**'de ilk üç kanto yayınlandı. Binbaşı C.H. Douglas'la tanıştı. James Joyce'un **Ulysses**'inin yayınlandığı **Little Revie*w***'yla işbirliği yaptı.

1918 **Pavannes and Divisions. Homage to Sextus Propertius**'u tamamladı.

1919 İçinde üç Kanto bulunan **Quia Pauper Amavi** ve **Homage to Sextus Propertius** (tarih 1917).

1920 **Hung Selwyn Mauberley**; **Umbra**; **Instigations** (Ernest Fenollosa'nın denemesi, **The**

Chinese Written Character as a Medium for Poetry'yle birlikte). 1924'e dek Paris'e yerleşti; burada Gertrude Stein, Brancusi, Jean Cocteau, Ernest Hamingway, George Antheil ve James Joyce'la arkadaşlık kurdu.

1921 **IV-VII. Kantoları** da içine alan **Poems 1918-1921.**

1922 Remy de Gourmont'nun **The Natural Philosophy of Love**'ının çevirisi.

1923 **Indiscretions; or, Une Revue de deux mondes.**

1924 **Antheil and the Treatise on Harmony.** İtalya'ya gitti.

1925 **A Draft of XVI Cantos.** Papollo'ya sürekli yerleşti.

1926 **Personae: The Collected Poems of Ezra Pound.** Pound'un operası **Testament of François Villon, Paris'te** sahneye kondu. Omar Shakespear Pound 10 Eylül'de Paris'te doğdu.

1927-8 **Exile**'ı yönetti ve yayımladı.

1928 **A Draft of Cantos XVII-XXVIII;** T.S. Eliot'ın önsözüyle **Selected Poems of Ezra Pound; Ta Hio, The Great Learning.**

1930 **A Draft of XXX Cantos; İmaginery Letters.**

1931 **How to Read.** Milano'da, Universita Bocco-

ni'de Jefferson ve Van Buren üzerine Konferanslar.

1932 **Guido Cavalcanti: Rime. Profile: An Anthology**'yi yönetti.

1933 **ABC of Economics. Active Anthology**'yi yönetti.

1934 **Eleven New Cantos: XXXI-XLI; ABC of Reading. Make it New.**

1935 **Jefferson and / or Mussolini; Social Credit: An Impact.**

1937 **The Fifth Decade of Cantos; Polite Essays; Conficius, Aigest of the Analects.**

1938 **Guide to Kulchur.**

1939 Savaşı engellemek umuduyla 1910'dan bu yana ilk kez Amerika'ya döndü. Hamilton College kendisine D. Litt. onur payesi verdi. **What is Money For?**

1940 **Cantos LII-LXXI**. Roma'dan kendi savına göre, A.B.D. anayasasını savunduğu radyo konuşmalarına başladı.

1941 **11 Aralık.** Amerika Axis kuvvetlerine karşı savaş ilan etti ve Pound geçici olarak radyo yayınlarını durdurdu.

1942 İtalya'dan çıkarılarak Lisbon'a gönderilen Amerikalılara katılma iznini kullanmayı reddetti. Ocak'ta siyasal radyo yayınlarına

yeniden başladı, Amerika'nın savaşa katılmasını eleştirdi.

1943 **Temmuz.** Washington D.C. de Büyük Jüri'ce onüç maddeden, ihanet suçuyla **in absentia** mahkûm edildi.

1945 **Mayıs** İtalyan partizanlarınca Rapolla'daki A.B.D. Ordusu yetkililerine teslim edildi. Cenova'da resmen tutuklandı, sonra Piza yakınlarındaki A.B.D. Ordu Disiplin Uygulama Merkezi'ne gönderildi; burada, tek başına çelikten bir hücreye kapatıldı Confícius çevirisi üzerinde çalıştı. Kötü muameleden dolayı akıl dengesi bozuldu; kapalı yerlerden korkma ve isterik panik belirdi. **The Pisan Cantos**'un ilk yazılışı.
Kasım Uçakla Washington'a gönderildi; orada ihanetten yeniden mahkûm edildi. Tıbbi bakımdan duruşmaya çıkarılamayacak durumda görüldüğünden Washington D.C. de Suçlu Akıl Hastaları Hastanesi St. Elizabeth's Haspitol'a yatırıldı.

1947 **The Unwobbling Pivot and the Great Digest of Confícius** (tarih D.T.C., Pisa, 5 Ekim-5 Kasım 1945).

1948 **The Pisan Cantos (LXXIV-LXXXIV²); The Pisan Cantos**'u da içine alan toplu baskı. **The Cantos of Ezra Pound.** Dorothy Pound'a Washington'a gelmesi için vize verildi.

1949 **The Pisan Cantos** için kendisine, büyük tartışmalar içinde, Bollingen şiir ödülü verildi.

1950 **The Letters of Ezra Pound,** 1907-1941 (yayınlayan D.D. Paige); **Patria Mia** (1912'de parça parça basılmıştı).

1951 **The Conficius Analects.**

1952 Kantolar üzerinde yeniden çalışmağa başladı.

1953 **The Translations of Ezra Pound** (yayımlayan Hugh Kenner).

1954 **Literary Essays of Ezra Pound** (T.S. Eliot'ın önsözüyle); **The Classic Anthology Defined by Conficius.**

1955 **Sections Rock Drill: 85-95 de los Cantares.**

1956 **Sophocles: Women of Trachis: A Version by Ezra Pound.**

1958 **Nisan** Büyük ölçüde Archibald Macleish, Robert Frost, Ernest Hemingway ve T.S. Eliot'ın araya girmesiyle St. Elizabeth's Hospitol'dan, Washington D.C., Bölge Mahkemesince salıverildi. İtalya'ya dönerek zamanını Rapollo, Venedik ve Merano yakınlarındaki Schloss Brunnenberg arasında bölerek geçirdi. **Pavannes and Divagations.**

1959 **Thrones: 96-109 de los Cantares.**
Aralık CXI. Kanto tamamlandı.

1960 **Impact: Essays on the Ignorance and the Decline of American Civilization** (yayımlayan Noel Stock).

1964 **Confucius to Cummings: An Anthology of Poetry** (yayımlayanlar Pound ve Marcella Spann)

1965 **Ocak** Westminster Katedralinde T.S. Eliot'ın ceneze törenine katıldı ve Dublin'de W.B. Yeats'in dul eşini ziyaret etti.

1967 **Selected Cantos of Ezra Pound**'un bir önsözüyle yayınladı.

1969 **Drafts and Fragments of Cantos CX to CXVII** (daha önceki Kantolara katılacak bazı parçalarla birlikte). Bunların hepsi 1962'den önce yazılmış olmalı.
Haziran Kısa, özel bir ziyaret için A.B.D. ne döndü. Hamilton College'de diploma törenlerine katıldı.

1972 İtalya'da, Venedik'te öldü.

1) Bu sıralamaya yalnızca, İngiliz olsun, Amerikan olsun, önemli ilk baskılar alınmıştır.
2) Bunda LXXII. ve LXXIII. Kantolar yoktur; bunların 1969'da bile yayımlanması durdurulmuştu.

İÇİNDEKİLER

Canto Çevirileri Üstüne Birkiç Söz / 7
Ezra Pound / 9
Pound Kantoları Üzerine Bir İnceleme / 18
Pisa Canto'ları / 23
Canto'lara Kısa Giriş / 31
SEÇME KANTOLAR
Canto I / 35
Canto II / 39
Canto III / 45
Canto VI / 47
Canto XII / 51
Canto XIII / 57
Canto XXIX / 61
XXXVIII. Canto'dan / 67
Canto XLIX / 71
Canto L / 73
Canto LXXVII / 79
Canto LXXXI / 87
Pound'un Mezartaş İçin O de / 89
Ezra Pound'ın Yaşamında Önemli Tarihler / 91

SEÇME KANTOLAR

EZRA POUND

Şiir

«Kantolar» olağanüstülüklerin kitabıdır: Yunan mitosları, İtalyan kangütme öyküleri, garip kimselerle karşılaşmalar, devlet dalaveraları, dedikoduları değerli ölmüş arkadaşların anısı, felsefe sorunları üzerine açıklamalar, çağın aşağılıkları üzerine söylevler; «aydın kişiler arasında yaygın söyleşi konuları»...

ÖNEMLİ NOT :

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz